

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

BOE núm. 313, 29/12/2004

TEXT CONSOLIDAT

Vigència 07/10/2022 -

Exposició de motius

I

La violència de gènere no és un problema que afecti l'àmbit privat. Al contrari, es manifesta com el símbol més brutal de la desigualtat existent en la nostra societat. Es tracta d'una violència que es dirigeix sobre les dones pel fet mateix de ser-ho, pel fet de ser considerades, pels seus agressors, mancades dels drets mínims de llibertat, respecte i capacitat de decisió.

La nostra Constitució incorpora a l'article 15 el dret de tots a la vida i a la integritat física i moral, sense que en cap cas puguin ser sotmesos a tortures ni a penes o tractes inhumans o degradants. A més, continua la nostra Carta Magna, aquests drets vinculen tots els poders públics i només per llei se'n pot regular l'exercici.

L'Organització de Nacions Unides a la IV Conferència Mundial de 1995 ja va reconèixer que la violència contra les dones és un obstacle per aconseguir els objectius d'igualtat, desenvolupament i pau, i viola i menyscaba el gaudi dels drets humans i les llibertats fonamentals. A més la defineix àmpliament com una manifestació de les relacions de poder històricament desiguals entre dones i homes. Fins i tot ja hi ha una definició tècnica de la síndrome de la dona maltractada que consisteix en «les agressions sofertes per la dona com a conseqüència dels condicionants socioculturals que actuen sobre el gènere masculí i femení, que la situen en una posició de subordinació a l'home i manifestades en els tres àmbits bàsics de relació de la persona: maltractament al si de les relacions de parella, agressió sexual en la vida social i assetjament en el medi laboral».

En la realitat espanyola, les agressions sobre les dones tenen una especial incidència, i hi ha avui més consciència que en èpoques anteriors sobre aquesta, gràcies, en bona mesura, a l'esforç realitzat per les organitzacions de dones en la lluita contra totes les formes de violència de gènere. Ja no és un «delicte invisible», sinó que produeix un rebuig col·lectiu i una evident alarma social.

II

Els poders públics no poden ser aliens a la violència de gènere, que constitueix un dels atacs més flagrants a drets fonamentals com ara la llibertat, la igualtat, la vida, la seguretat i la no-discriminació proclamats en la nostra Constitució. Aquests mateixos poders públics, d'acord amb el que disposa l'article 9.2 de la Constitució, tenen l'obligació d'adoptar mesures d'acció positiva per fer reals i efectius aquests drets, remouvant els obstacles que n'impedeixen o en dificulten la plenitud.

Els últims anys s'han produït en el dret espanyol avenços legislatius en matèria de lluita contra la violència de gènere, com ara la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers; la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, o la Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica; a més de les lleis aprovades per diverses comunitats autònomes, dins el seu àmbit competencial. Totes aquestes han incidit en diferents àmbits civils, penals, socials o educatius a través de les seves respectives normatives.

La Llei pretén atendre les recomanacions dels organismes internacionals en el sentit de proporcionar una resposta global a la violència que s'exerceix sobre les dones. Sobre això es pot esmentar la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació sobre la dona de 1979; la Declaració de Nacions Unides sobre l'eliminació de la violència sobre la dona, proclamada el desembre de 1993 per l'Assemblea General; les resolucions de l'última Cimera Internacional sobre la Dona celebrada a Pequín el setembre de 1995; la Resolució WHA49.25 de l'Assemblea Mundial de la Salut que declara la violència com a problema prioritari de salut pública proclamada el 1996 per l'OMS; l'informe del Parlament Europeu de juliol de 1997; la Resolució de la Comissió de Drets Humans de Nacions Unides de 1997; i la Declaració de 1999 com a Any Europeu de Lluita Contra la Violència de Gènere, entre d'altres. Molt recentment, la Decisió núm. 803/2004/CE del Parlament Europeu, per la qual s'aprova un programa d'acció comunitari (2004-2008) per prevenir i combatre la violència exercida sobre la infància, els joves i les dones i protegir les víctimes i els grups de risc (programa Daphne II), ha fixat la posició i l'estratègia dels representants de la ciutadania de la Unió sobre això.

L'àmbit de la Llei abraça tant els aspectes preventius, educatius, socials, assistencials i d'atenció posterior a les víctimes, com la normativa civil que incideix en l'àmbit familiar o de convivència on principalment es produeixen les agressions, així com el principi de subsidiarietat en les administracions públiques. Igualment s'aborda amb decisió la resposta punitiva que han de rebre totes les manifestacions de violència que aquesta Llei regula.

La violència de gènere és enfocada per la Llei d'una manera integral i multidisciplinària, començant pel procés de socialització i educació.

La conquesta de la igualtat i el respecte a la dignitat humana i la llibertat de les persones han de ser un objectiu prioritari en tots els nivells de socialització.

La Llei estableix mesures de sensibilització i intervenció en l'àmbit educatiu. Es reforça, amb referència concreta a l'àmbit de la publicitat, una imatge que respecti la igualtat i la dignitat de les dones. Es dona suport a les víctimes a través del reconeixement de drets com ara el de la informació, l'assistència jurídica gratuïta i altres de protecció social i suport econòmic. Proporciona, per tant, una resposta legal

integral que abraça tant les normes processals, creant noves instàncies, com normes substantives penals i civils, incloent-hi la deguda formació dels operadors sanitaris, policials i jurídics responsables de l'obtenció de proves i de l'aplicació de la Llei.

També s'estableixen mesures de sensibilització i intervenció en l'àmbit sanitari per optimitzar la detecció precoç i l'atenció física i psicològica de les víctimes, en coordinació amb altres mesures de suport.

Les situacions de violència sobre la dona també afecten els menors que estan dins el seu entorn familiar, víctimes directes o indirectes d'aquesta violència. La Llei també preveu la seva protecció no només per a la tutela dels drets dels menors, sinó per garantir de manera efectiva les mesures de protecció adoptades respecte a la dona.

III

La Llei s'estructura en un títol preliminar, cinc títols, vint disposicions addicionals, dues disposicions transitòries, una disposició derogatòria i set disposicions finals.

El títol preliminar recull les disposicions generals de la Llei que es refereixen al seu objecte i principis rectors.

Al títol I es determinen les mesures de sensibilització, prevenció i detecció i intervenció en diferents àmbits. En l'educatiu s'especifiquen les obligacions del sistema per a la transmissió de valors de respecte a la dignitat de les dones i a la igualtat entre homes i dones. L'objectiu fonamental de l'educació és el de proporcionar una formació integral que els permeti conformar la pròpia identitat, així com construir una concepció de la realitat que integri alhora el coneixement i la valoració ètica d'aquesta.

En l'educació secundària s'incorpora l'educació sobre la igualtat entre homes i dones i contra la violència de gènere com a contingut curricular, i s'incorpora a tots els consells escolars un nou membre que impulsi mesures educatives a favor de la igualtat i contra la violència sobre la dona.

En el camp de la publicitat, aquesta ha de respectar la dignitat de les dones i el seu dret a una imatge no estereotipada, ni discriminatòria, tant si s'exhibeix en els mitjans de comunicació públics, com en els privats. D'altra banda, es modifica l'acció de cessació o rectificació de la publicitat legitimant les institucions i associacions que treballen a favor de la igualtat entre homes i dones per al seu exercici.

En l'àmbit sanitari es preveuen actuacions de detecció precoç i suport assistencial a les víctimes, així com l'aplicació de protocols sanitaris davant les agressions derivades de la violència objecte d'aquesta Llei, que s'han de remetre als tribunals corresponents per tal d'agilitar el procediment judicial. Així mateix, es crea, al si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, una comissió encarregada de donar suport tècnic a les mesures sanitàries que estableix la Llei, coordinar-les i avaluar-les.

El títol II, relatiu als drets de les dones víctimes de violència, al capítol I, garanteix el dret d'accés a la informació i a l'assistència social integrada, a través de serveis d'atenció permanent, urgent i amb especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional. Amb la finalitat de coadjuvar en la posada en marxa d'aquests serveis, es dota un fons al qual poden accedir les comunitats autònomes,

d'acord amb els criteris objectius que es determinin en la respectiva conferència sectorial.

Així mateix, es reconeix el dret a l'assistència jurídica gratuïta, amb la finalitat de garantir a les víctimes amb recursos insuficients per litigar una assistència lletrada en tots els processos i procediments, relacionats amb la violència de gènere, en què siguin part, i que una mateixa direcció lletrada assumeixi la seva assistència en tots els processos. S'estén la mesura als perjudicats en cas de mort de la víctima.

Així mateix, s'estableixen mesures de protecció en l'àmbit social i es modifica el Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, per justificar les absències del lloc de treball de les víctimes de la violència de gènere, possibilitar la seva mobilitat geogràfica, la suspensió amb reserva del lloc de treball i l'extinció del contracte.

En el mateix sentit es preveuen mesures de suport a les funcionàries públiques que pateixin formes de violència de les que combat aquesta Llei, amb la modificació dels preceptes corresponents de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública.

Igualment, es regulen mesures de suport econòmic, amb la modificació del Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, perquè les víctimes de la violència de gènere generin dret a la situació legal d'atur quan resolguin o suspenguin voluntàriament el seu contracte de treball.

Per garantir a les víctimes de la violència de gènere que no tinguin recursos econòmics unes ajudes socials en els casos en què es consideri que la víctima, a causa de l'edat, falta de preparació general especialitzada i circumstàncies socials no millorarà de manera substancial la seva ocupabilitat, es preveu la seva incorporació al programa d'acció específic creat a aquest efecte per a la seva inserció professional. Aquestes ajudes, que es modulen en relació amb l'edat i les responsabilitats familiars de la víctima, tenen com a objectiu fonamental facilitar-li uns recursos mínims de subsistència que li permetin independitzar-se de l'agressor; aquestes ajudes són compatibles amb les que preveu la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual.

El títol III, relatiu a la tutela institucional, procedeix a la creació de dos òrgans administratius. En primer lloc, la Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona, al Ministeri de Treball i Afers Socials, a la qual correspon, entre altres funcions, proposar la política del Govern en relació amb la violència sobre la dona i coordinar i impulsar totes les actuacions que es duguin a terme en aquesta matèria, que necessàriament han de comprendre totes les actuacions que facin efectiva la garantia dels drets de les dones. També es crea l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona, com un òrgan col·legiat al Ministeri de Treball i Afers Socials, i que té com a principals funcions servir com a centre d'anàlisi de la situació i evolució de la violència sobre la dona, així com assessorar i col·laborar amb el delegat en l'elaboració de propostes i mesures per eradicar aquest tipus de violència.

En el títol IV la Llei introdueix normes de naturalesa penal, mitjançant les quals es pretén incloure, dins els tipus agreujats de lesions, un d'específic que incrementi la sanció penal quan la lesió es produeixi contra qui sigui o hagi estat la dona de l'autor, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació anàloga d'afectivitat, fins i tot sense convivència. També es castiguen com a delictes les coaccions lleus i les amenaces lleus de qualsevol classe comeses contra les dones esmentades anteriorment.

Per a la ciutadania, per als col·lectius de dones i específicament per a aquelles que pateixen aquest tipus d'agressions, la Llei vol donar una resposta ferma i contundent i mostrar fermesa plasmant-les en tipus penals específics.

El títol V estableix l'anomenada tutela judicial per garantir un tractament adequat i eficaç de la situació jurídica, familiar i social de les víctimes de violència de gènere en les relacions intrafamiliars.

Des del punt de vista judicial estem davant un fenomen complex en el qual és necessari intervenir des de diferents perspectives jurídiques, que han d'incloure des de les normes processals i substantives fins a les disposicions relatives a l'atenció a les víctimes, intervenció que només és possible a través d'una legislació específica.

Una llei per a la prevenció i l'eradicació de la violència sobre la dona ha de ser una llei que reculli mesures processals que permetin procediments àgils i sumaris, com ara el que estableix la Llei 27/2003, de 31 de juliol, però, a més, que compagini, en els àmbits civil i penal, mesures de protecció a les dones i als seus fills i filles, i mesures cautelars per ser executades amb caràcter d'urgència.

La normativa actual, civil, penal, publicitària, social i administrativa té moltes deficiències, degudes fonamentalment al fet que fins al moment no s'ha donat a aquesta qüestió una resposta global i multidisciplinària. Des del punt de vista penal la resposta mai pot ser un nou greuge per a la dona.

Quant a les mesures jurídiques assumides per garantir un tractament adequat i eficaç de la situació jurídica, familiar i social de les víctimes de violència sobre la dona en les relacions intrafamiliars, s'han adoptat les següents: d'acord amb la tradició jurídica espanyola, s'ha optat per una fórmula d'especialització dins l'ordre penal, dels jutges d'instrucció, amb la creació dels jutjats de violència sobre la dona i l'exclusió de la possibilitat de creació d'un ordre jurisdiccional nou o l'assumpció de competències penals per part dels jutges civils. Aquests jutjats coneixeran de la instrucció, i, si s'escau, de la decisió de les causes penals en matèria de violència sobre la dona, i també de les causes civils relacionades, de manera que unes i altres en la primera instància siguin objecte de tractament processal davant la mateixa seu. Amb això s'assegura la mediació garantista del degut procés penal en la intervenció dels drets fonamentals del presumpte agressor, sense que amb això es redueixin al mínim les possibilitats legals que aquesta Llei disposa per a una més gran, més immediata i eficaç protecció de la víctima, així com els recursos per evitar reiteracions en l'agressió o l'escalada en la violència.

Respecte a la regulació expressa de les mesures de protecció que pot adoptar el jutge de violència sobre la dona, s'ha optat per la seva inclusió expressa, perquè no estan recollides com a mesures cautelars a la Llei d'enjudiciament criminal, que només regula la prohibició de residència i la d'acudir a un determinat lloc per als delictes recollits a l'article 57 del Codi penal (article 544 bis de la Llei d'enjudiciament criminal, introduït per la Llei orgànica 14/1999, de 9 de juny, de modificació del Codi penal de 1995, en matèria de protecció a les víctimes de maltractaments i de la Llei d'enjudiciament criminal)). A més s'opta per la delimitació temporal d'aquestes mesures (quan són mesures cautelars) fins a la finalització del procés. No obstant això, s'afegeix la possibilitat que qualsevol d'aquestes mesures de protecció pugui ser utilitzada com a mesura de seguretat, des del principi o durant l'execució de la sentència, amb la qual cosa s'incrementa la llista de l'article 105 del Codi penal (modificat per la Llei orgànica 15/2003, de 25 de

novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal), i es possibilita al jutge la garantia de protecció de les víctimes més enllà de la finalització del procés.

Es preveuen normes que afecten les funcions del ministeri fiscal, mitjançant la creació del fiscal contra la violència sobre la dona, encarregat de la supervisió i la coordinació del ministeri fiscal en aquest aspecte, així com mitjançant la creació d'una secció equivalent en cada fiscalia dels tribunals superiors de justícia i de les audiències provincials a les quals s'han d'adscriure fiscals amb especialització en la matèria. Els fiscals han d'intervenir en els procediments penals pels fets constitutius de delictes o faltes la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona, a més d'intervenir en els processos civils de nul·litat, separació o divorci, o que versin sobre la guarda i custòdia dels fills menors en els quals s'al·leguin mals tractes al cònjuge o als fills.

En les disposicions addicionals la Llei porta a terme una profunda reforma de l'ordenament jurídic per adaptar les normes vigents al marc introduït pel present text. Per tal d'harmonitzar les normes anteriors i oferir un context coordinat entre els textos legals, part de la reforma integral s'ha dut a terme mitjançant la modificació de normes existents. En aquest sentit, les disposicions addicionals desenvolupen les mesures previstes en l'articulat, però integrant-les directament en la legislació educativa, publicitària, laboral, de Seguretat Social i de funció pública; així mateix, aquestes disposicions afecten, especialment, el reconeixement de pensions i la dotació del Fons previst en aquesta Llei per afavorir l'assistència social integral a les víctimes de violència de gènere.

En matèria de règim transitori s'estén l'aplicació d'aquesta Llei als procediments en tramitació en el moment de la seva entrada en vigor, encara que respectant la competència judicial dels òrgans respectius.

Finalment, aquesta Llei inclou en les disposicions finals les habilitacions necessàries per al desplegament normatiu dels seus preceptes.

Títol preliminar

Article 1

Objecte de la Llei

1. Aquesta Llei té per objecte actuar contra la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, exerceixen sobre aquestes els qui siguin o hagin estat els seus cònjuges o els qui estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, fins i tot sense convivència.
2. Aquesta Llei estableix mesures de protecció integral la finalitat de les quals és prevenir, sancionar i eradicar aquesta violència i prestar assistència a les dones, als seus fills menors i als menors subjectes a la seva tutela, o guarda i custòdia, víctimes d'aquesta violència.
3. La violència de gènere a què es refereix aquesta Llei comprèn qualsevol acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, les amenaces, les coaccions o la privació arbitrària de llibertat.

4. La violència de gènere a què es refereix aquesta Llei també comprèn la violència que, amb l'objectiu de causar un perjudici o dany a les dones, exerceixin sobre els seus familiars o parents pròxims menors d'edat les persones indicades a l'apartat primer.

Article 2

Principis rectors

A través d'aquesta Llei s'articula un conjunt integral de mesures encaminades a assolir les següents finalitats:

- a) Enfortir les mesures de sensibilització ciutadana de prevenció, dotant els poders públics d'instruments eficaços en l'àmbit educatiu, serveis socials, sanitari, publicitari i mediàtic.
- b) Consagrar drets de les dones víctimes de violència de gènere, exigibles davant les administracions públiques, i assegurar així un accés ràpid, transparent i eficaç als serveis establerts a aquest efecte.
- c) Reforçar fins a la consecució dels mínims exigits pels objectius de la Llei els serveis socials d'informació, d'atenció, d'emergència, de suport i de recuperació integral, així com establir un sistema per a la coordinació més eficaç dels serveis ja existents a nivell municipal i autonòmic.
- d) Garantir drets en l'àmbit laboral i funcionarial que conciliïn els requeriments de la relació laboral i d'ocupació pública amb les circumstàncies de les treballadores o funcionàries que pateixin violència de gènere.
- e) Garantir drets econòmics per a les dones víctimes de violència de gènere, amb la finalitat de facilitar-ne la integració social.
- f) Establir un sistema integral de tutela institucional en el qual l'Administració General de l'Estat, a través de la Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona, en col·laboració amb l'Observatori Estatal de la Violència sobre la Dona, impulsi la creació de polítiques públiques dirigides a oferir tutela a les víctimes de la violència prevista en aquesta Llei.
- g) Enfortir el marc penal i processal vigent per assegurar una protecció integral, des de les instàncies jurisdiccionals, a les víctimes de violència de gènere.
- h) Coordinar els recursos i instruments de tot tipus dels diferents poders públics per assegurar la prevenció dels fets de violència de gènere i, si s'escau, la sanció adequada als culpables.
- i) Promoure la col·laboració i la participació de les entitats, associacions i organitzacions que des de la societat civil actuen contra la violència de gènere.
- j) Fomentar l'especialització dels col·lectius professionals que intervenen en el procés d'informació, atenció i protecció a les víctimes.

k) Garantir el principi de transversalitat de les mesures, de manera que en la seva aplicació es tinguin en compte les necessitats i demandes específiques de totes les dones víctimes de violència de gènere.

Títol I

Mesures de sensibilització, prevenció i detecció

Article 3

Plans de sensibilització

1. Des de la responsabilitat del Govern de l'Estat i de manera immediata a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, amb la consegüent dotació pressupostària, s'ha de posar en marxa un Pla estatal de sensibilització i prevenció de la violència de gènere amb caràcter permanent que, com a mínim, reculli els elements següents:

a) Que introdueixi en l'escenari social les noves escales de valors basades en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència, tot això des de la perspectiva de les relacions de gènere.

b) Dirigit tant a homes com a dones, des d'un treball comunitari i intercultural, incloent-hi l'àmbit de les tecnologies de la informació i el digital.

c) Que prevegi un ampli programa de formació complementària i de reciclatge dels professionals que intervenen en aquestes situacions.

d) Controlat per una comissió d'àmplia participació, que s'ha de crear en un termini màxim d'un mes, en la qual s'ha d'assegurar la presència de les víctimes i el seu entorn, les institucions, els professionals i de persones de reconegut prestigi social relacionat amb el tractament d'aquests temes.

La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, escoltada la comissió a la qual es refereix el paràgraf anterior, ha d'elaborar l'Informe anual d'avaluació del Pla estatal de sensibilització i prevenció de la violència de gènere i l'ha de remetre a les Corts Generals.

2. Els poders públics, en el marc de les seves competències, han d'impulsar, a més, campanyes d'informació i sensibilització específiques amb la finalitat de prevenir la violència de gènere.

3. Les campanyes d'informació i sensibilització contra aquesta forma de violència s'han de dur a terme de manera que s'hi garanteixi l'accés de les persones amb discapacitat.

Capítol I

En l'àmbit educatiu

Article 4

Principis i valors del sistema educatiu

1. El sistema educatiu espanyol ha d'incloure entre les seves finalitats la formació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, així com en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.

Igualment, el sistema educatiu espanyol ha d'incloure, dins els seus principis de qualitat, l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones i la formació per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests.

2. L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar en la infància l'aprenentatge en la resolució pacífica de conflictes.

3. L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la seva capacitat per adquirir habilitats en la resolució pacífica de conflictes i per comprendre i respectar la igualtat entre sexes.

4. L'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per relacionar-se amb els altres de manera pacífica i per conèixer, valorar i respectar la igualtat d'oportunitats d'homes i dones.

5. El batxillerat i la formació professional han de contribuir a desenvolupar en l'alumnat la capacitat per consolidar la maduresa personal, social i moral, que els permeti actuar de manera responsable i autònoma i per analitzar i valorar críticament les desigualtats de sexe i fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones.

6. L'ensenyament per a les persones adultes ha d'incloure entre els seus objectius exercir activitats en la resolució pacífica de conflictes i fomentar el respecte a la dignitat de les persones i a la igualtat entre homes i dones.

7. Les universitats han d'incloure i fomentar en tots els àmbits acadèmics la formació, la docència i la recerca en igualtat de gènere i no-discriminació de forma transversal.

Article 5

Escolarització immediata en cas de violència de gènere

Les administracions competents han de preveure l'escolarització immediata dels fills que estiguin afectats per un canvi de residència derivada d'actes de violència de gènere.

Article 6

Foment de la igualtat

Amb la finalitat de garantir l'efectiva igualtat entre homes i dones, les administracions educatives han de

vetllar perquè en tots els materials educatius s'eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris i perquè fomentin el valor igual d'homes i dones.

Article 7

Formació inicial i permanent del professorat

Les administracions educatives han d'adoptar les mesures necessàries perquè en els plans de formació inicial i permanent del professorat s'inclogui una formació específica en matèria d'igualtat, amb la finalitat d'assegurar que adquireixen els coneixements i les tècniques necessàries que els habilitin per a:

- a) L'educació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals i de la igualtat entre homes i dones, i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.
- b) L'educació en la prevenció de conflictes i en la seva resolució pacífica, en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.
- c) La detecció precoç de la violència en l'àmbit familiar, especialment sobre la dona i els fills i filles.
- d) El foment d'actituds encaminades a l'exercici de drets i obligacions iguals per part de dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat, i la coresponsabilitat entre aquests en l'àmbit domèstic.

Article 8

Participació en els consells escolars

S'han d'adoptar les mesures necessàries per assegurar que els consells escolars impulsin l'adopció de mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones. Amb la mateixa finalitat, al consell escolar de l'Estat s'ha d'assegurar la representació de l'Institut de la Dona i de les organitzacions que defensin els interessos de les dones, amb implantació a tot el territori nacional.

Article 9

Actuació de la inspecció educativa

Els serveis d'inspecció educativa han de vetllar pel compliment i l'aplicació dels principis i els valors recollits en aquest capítol en el sistema educatiu destinats a fomentar la igualtat real entre dones i homes.

Capítol II

En l'àmbit de la publicitat i dels mitjans de comunicació

Article 10

Publicitat il·lícita

D'acord amb el que estableix la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat, es considera il·lícita la publicitat que utilitzi la imatge de la dona amb caràcter vexatori o discriminatori.

Article 11

L'ens públic al qual correspongui vetllar perquè els mitjans audiovisuals compleixin les seves obligacions ha d'adoptar les mesures que siguin procedents per assegurar un tractament de la dona d'acord amb els principis i els valors constitucionals, sense perjudici de les possibles actuacions per part d'altres entitats.

Article 12

Titulars de l'acció de cessació i rectificació

La Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona, l'Institut de la Dona o òrgan equivalent de cada comunitat autònoma, el ministeri fiscal i les associacions que tinguin com a objectiu únic la defensa dels interessos de la dona estan legitimats per exercir davant els tribunals l'acció de cessació de publicitat il·lícita pel fet d'utilitzar en forma vexatòria la imatge de la dona, en els termes de la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat.

Article 13

Mitjans de comunicació

1. Les administracions públiques han de vetllar pel compliment estricte de la legislació pel que fa a la protecció i la salvaguarda dels drets fonamentals, amb especial atenció a l'eradicació de conductes afavoridores de situacions de desigualtat de les dones en tots els mitjans de comunicació social, d'acord amb la legislació vigent.
2. L'Administració pública ha de promoure acords d'autoregulació que, comptant amb mecanismes de control preventiu i de resolució extrajudicial de controvèrsies eficaços, contribueixin al compliment de la legislació publicitària.

Article 14

Els mitjans de comunicació han de fomentar la protecció i salvaguarda de la igualtat entre home i dona, i evitar tota discriminació entre ells.

La difusió d'informacions relatives a la violència sobre la dona ha de garantir, amb la corresponent objectivitat informativa, la defensa dels drets humans, la llibertat i dignitat de les dones víctimes de violència i dels seus fills. En particular, s'ha de tenir especial cura en el tractament gràfic de les informacions.

Capítol III

En l'àmbit sanitari

Article 15

Sensibilització i formació

1. Les administracions sanitàries, al si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, han de promoure i impulsar actuacions dels professionals sanitaris per a la detecció precoç de la violència de

gènere i proposar les mesures que considerin necessàries a fi d'optimitzar la contribució del sector sanitari en la lluita contra aquest tipus de violència.

2. En particular, s'han de desenvolupar programes de sensibilització i formació continuada del personal sanitari amb la finalitat de millorar i impulsar el diagnòstic precoç, l'assistència i la rehabilitació de la dona en les situacions de violència de gènere a què es refereix aquesta Llei.

3. Les administracions educatives competents han d'assegurar que en els àmbits curriculars de les llicenciatures i diplomatures, i en els programes d'especialització de les professions sociosanitàries, s'incorporin continguts dirigits a la capacitat per a la prevenció, la detecció precoç, intervenció i suport a les víctimes d'aquesta forma de violència.

4. En els plans nacionals de salut que siguin procedents s'hi ha de preveure un apartat de prevenció i intervenció integral en violència de gènere.

Article 16

Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut

Al si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut s'ha de constituir, en el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, una comissió contra la violència de gènere que doni suport tècnic i orientació a la planificació de les mesures sanitàries que preveu aquest capítol, avalui i proposi les necessàries per a l'aplicació del protocol sanitari i qualssevol altres mesures que consideri necessàries perquè el sector sanitari contribueixi a l'eradicació d'aquesta forma de violència.

La Comissió contra la Violència de Gènere del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut ha d'estar composta per representants de totes les comunitats autònomes amb competència en la matèria.

La Comissió ha d'emetre un informe anual que ha de ser remès a l'Observatori Estatal de la Violència sobre la Dona i al Ple del Consell Interterritorial.

Títol II

Drets de les dones víctimes de violència de gènere

Capítol I

Dret a la informació, a l'assistència social integral i a l'assistència jurídica gratuïta

Article 17

Garantia dels drets de les víctimes

1. Totes les dones víctimes de violència de gènere tenen garantits els drets reconeguts en aquesta Llei, i no hi pot haver discriminació en l'accés a aquests drets.

2. La informació, l'assistència social integral i l'assistència jurídica a les víctimes de la violència de gènere, en els termes que regula aquest capítol, contribueixen a fer reals i efectius els seus drets constitucionals a la integritat física i moral, a la llibertat i seguretat i a la igualtat i no discriminació per raó de sexe.

3. Els serveis d'informació i orientació, atenció psicosocial immediata, telefònica i en línia, assessorament jurídic 24 hores, els serveis d'acollida i assistència social integral, consistents en orientació jurídica, psicològica i social destinades a les víctimes de violències contra les dones, tenen caràcter de serveis essencials.

En cas que concorri qualsevol situació que dificulti l'accés o la prestació d'aquests serveis, les administracions públiques competents han d'adoptar les mesures necessàries per garantir-ne el funcionament normal i l'adaptació, si és necessari, a les necessitats específiques de les víctimes derivades de la situació excepcional esmentada.

Igualment, s'han de garantir el funcionament i la prestació normals del sistema de seguiment per mitjans telemàtics del compliment de les mesures cautelars i les penes de prohibició d'aproximació en matèria de violència de gènere.

Article 18

Dret a la informació

1. Les dones víctimes de violència de gènere tenen dret a rebre plena informació i assessorament adequat a la seva situació personal, sense que hi pugui haver discriminació en l'accés a aquests, a través dels serveis, els organismes o les oficines que puguin disposar les administracions públiques.

La informació esmentada ha de comprendre les mesures que preveu aquesta Llei relatives a la seva protecció i seguretat, i els drets i les ajudes que s'hi preveuen, així com la referent al lloc de prestació dels serveis d'atenció, emergència, suport i recuperació integral.

2. S'ha de garantir, a través dels mitjans necessaris, que les dones amb discapacitat víctimes de violència de gènere tinguin accés integral a la informació sobre els seus drets i sobre els recursos existents. Aquesta informació s'ha d'oferir en un format accessible i comprensible a les persones amb discapacitat, com ara el llenguatge de signes o altres modalitats o opcions de comunicació, incloent-hi els sistemes alternatius i augmentatius.

3. Així mateix, s'han d'articular els mitjans necessaris perquè les dones víctimes de violència de gènere que per les seves circumstàncies personals i socials puguin tenir més dificultat per a l'accés integral a la informació tinguin garantit l'exercici efectiu d'aquest dret. La informació ha de ser accessible per a les dones que desconeixin el castellà o, si s'escau, l'altra llengua oficial del seu territori de residència.

Article 19

Dret a l'atenció integral

1. Les dones víctimes de violència de gènere tenen dret a serveis socials d'atenció, d'emergència, de suport i acollida i de recuperació integral. L'organització d'aquests serveis per part de les comunitats autònomes i les corporacions locals ha de respondre als principis d'atenció permanent, actuació urgent,

especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional.

2. L'atenció multidisciplinària implica especialment:

- a) Informació a les víctimes.
- b) Atenció psicològica.
- c) Suport social.
- d) Seguiment de les reclamacions dels drets de la dona.
- e) Suport educatiu a la unitat familiar.
- f) Formació preventiva en els valors d'igualtat dirigida al seu desenvolupament personal i a l'adquisició d'habilitats en la resolució no violenta de conflictes.
- g) Suport a la formació i inserció laboral.

3. Els serveis han d'adoptar fórmules organitzatives que, per l'especialització del seu personal, per les seves característiques de convergència i integració d'accions, garanteixin l'efectivitat dels principis indicats, i se n'ha d'assegurar, en tot cas, la disponibilitat, l'accessibilitat i la qualitat. En tot cas, s'ha de procurar una distribució territorial equitativa dels serveis i se n'ha de garantir l'accessibilitat a les dones de les zones rurals i altres zones allunyades.

4. Aquests serveis han d'actuar coordinadament i en col·laboració amb els cossos de seguretat, els jutjats de violència sobre la dona, els serveis sanitaris i les institucions encarregades de prestar assistència jurídica a les víctimes de l'àmbit geogràfic corresponent. Aquests serveis poden sol·licitar a l'òrgan judicial les mesures urgents que considerin necessàries.

5. També tenen dret a l'assistència social integral a través d'aquests serveis socials els menors que estiguin sota la pàtria potestat o guarda i custòdia de la persona agredida, o convisquin en contextos familiars en què es cometes actes de violència de gènere. A aquests efectes, els serveis socials han de disposar de personal format específicament per atendre els menors, amb la finalitat de prevenir i evitar de manera eficaç les situacions que puguin comportar danys psíquics i físics als menors que viuen en entorns familiars on hi ha violència de gènere. En particular, han de disposar de professionals de la psicologia infantil per a l'atenció de les filles i els fills menors víctimes de violència de gènere, incloent-hi la violència vicària.

6. En els instruments i procediments de cooperació entre l'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes en les matèries que regula aquest article, s'hi han d'incloure compromisos d'aportació, per part de l'Administració General de l'Estat, de recursos financers referits específicament a la prestació dels serveis.

7. Els organismes d'igualtat han d'orientar i valorar els programes i les accions que es portin a terme i han d'emetre recomanacions per millorar-los.

Article 19 bis

Dret a l'atenció sanitària

1. El sistema públic de salut ha de garantir a les dones víctimes de violència de gènere, així com als seus fills i filles, el dret a l'atenció sanitària, amb especial atenció psicològica i psiquiàtrica, i al seguiment de l'evolució del seu estat de salut fins a la seva recuperació total, quant a la simptomatologia o les seqüeles psíquiques i físiques derivades de la situació de violència soferta. Així mateix, els serveis sanitaris han de disposar de psicòlegs infantils per a l'atenció dels fills i les filles menors que siguin víctimes de violència vicària.

2. Aquests serveis s'han de prestar garantint la privacitat i la intimitat de les dones i el respecte, en tot cas, a les decisions que elles prenguin en relació amb la seva atenció sanitària.

3. Així mateix, s'han d'establir mesures específiques per a la detecció, la intervenció i l'assistència en situacions de violència contra dones amb discapacitat, dones amb problemes de salut mental, addiccions o altres problemàtiques o altres casos d'addiccions derivades o afegides a la violència.

Article 20

Assistència jurídica

1. Les víctimes de violència de gènere tenen dret a rebre assessorament jurídic gratuït en el moment immediatament previ a la interposició de la denúncia, i a la defensa i representació gratuïtes per part d'un advocat i procurador en tots els processos i procediments administratius que tinguin causa directa o indirecta en la violència patida. En aquests supòsits, una mateixa direcció lletrada ha d'assumir la defensa de la víctima, sempre que amb això es garanteixi degudament el seu dret de defensa. Aquest dret correspon també als drethavents en cas de mort de la víctima, sempre que no siguin partícips en els fets. En tot cas, s'ha de garantir la defensa jurídica, gratuïta i especialitzada de manera immediata a totes les víctimes de violència de gènere que ho sol·licitin.

2. En tot cas, quan es tracti de garantir la defensa i l'assistència jurídica a les víctimes de violència de gènere, s'ha de procedir de conformitat amb el que disposa la Llei 1/1996, de 10 gener, d'assistència jurídica gratuïta.

3. Els col·legis d'advocats, quan exigeixin per a l'exercici del torn d'ofici cursos d'especialització, han d'assegurar una formació específica que coadjuvi en l'exercici professional d'una defensa eficaç en matèria de violència de gènere.

4. Igualment, els col·legis d'advocats han d'adoptar les mesures necessàries per a la designació urgent d'un lletrat o lletrada d'ofici en els procediments que se segueixin per violència de gènere i per assegurar la seva immediata presència i assistència a les víctimes.

5. Els col·legis de procuradors han d'adoptar les mesures necessàries per a la designació urgent d'un procurador o procuradora en els procediments que se segueixin per violència de gènere quan la víctima es vulgui personar com a acusació particular.

6. L'advocat o l'advocada designat per a la víctima també ha de tenir habilitació legal per a la representació processal d'aquella fins a la designació del procurador o la procuradora, mentre la víctima no s'hagi personat com a acusació d'acord amb el que disposa l'apartat següent. Fins a llavors l'advocat o

l'advocada ha de complir el deure d'assenyalament de domicili als efectes de notificacions i trasllats de documents.

7. Les víctimes de violència de gènere es poden personar com a acusació particular en qualsevol moment del procediment si bé això no permet retrotreure ni reiterar les actuacions ja practicades abans de la seva personació, ni pot suposar una minva del dret de defensa de l'acusat.

Capítol II

Drets laborals i prestacions de la Seguretat Social

Article 21

Drets laborals i de Seguretat Social

1. La treballadora víctima de violència de gènere té dret, en els termes que preveu l'Estatut dels treballadors, a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica, al canvi de centre de treball, a l'adaptació del seu lloc de treball i als suports que necessiti per raó de la seva discapacitat per a la seva reincorporació, a la suspensió de la relació laboral amb reserva de lloc de treball i a l'extinció del contracte de treball.

2. En els termes que preveuen la Llei general de la Seguretat Social i la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, la suspensió i l'extinció del contracte de treball que preveu l'apartat anterior donen lloc a la situació legal de desocupació. El temps de suspensió es considera període de cotització efectiva als efectes de prestacions de Seguretat Social i de desocupació.

3. Les empreses que formalitzin contractes d'interinitat per substituir treballadores víctimes de violència de gènere que hagin suspès el seu contracte de treball o exercitat el seu dret a la mobilitat geogràfica o al canvi de centre de treball, tenen dret a una bonificació del 100 per 100 de les quotes empresarials a la Seguretat Social per contingències comunes, durant tot el període de suspensió de la treballadora substituïda o durant sis mesos en els supòsits de mobilitat geogràfica o canvi de centre de treball. Quan es produeixi la reincorporació, aquesta s'ha d'efectuar en les mateixes condicions existents en el moment de la suspensió del contracte de treball, i s'han de garantir els ajustos raonables que es puguin necessitar per raó de discapacitat.

4. Les absències o faltes de puntualitat a la feina motivades per la situació física o psicològica derivada de la violència de gènere es consideren justificades i s'han de remunerar, quan així ho determinin els serveis socials d'atenció o serveis de salut, segons que correspongui, sense perjudici que la treballadora comuniqui aquestes absències a l'empresa al més aviat possible.

5. A les treballadores per compte propi víctimes de violència de gènere que cessin en la seva activitat per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, se les considera en situació de cessament temporal de l'activitat en els termes que preveu el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, i se'ls ha de suspendre l'obligació de cotització durant un període de sis mesos, que se'ls consideren de cotització efectiva als efectes de les prestacions de Seguretat Social. Així mateix, la seva situació es considera assimilada a l'alta.

Als efectes del que preveu el paràgraf anterior, s'ha de prendre una base de cotització equivalent a la mitjana de les bases cotitzades durant els sis mesos previs a la suspensió de l'obligació de cotitzar.

Article 22

Programa específic d'ocupació

1. En el marc dels plans anuals d'ocupació als quals es refereix l'article 11 del text refós de la Llei d'ocupació, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2015, de 23 d'octubre, s'ha de desenvolupar un programa d'acció específic per a les víctimes de violència de gènere inscrites com a demandants d'ocupació.

Aquest programa ha d'incloure mesures per afavorir l'inici d'una nova activitat per compte propi.

Article 23

Acreditació de situacions de violència de gènere

Les situacions de violència de gènere que donen lloc al reconeixement dels drets que regula aquesta Llei s'han d'acreditar mitjançant una sentència condemnatòria per qualsevol de les manifestacions de la violència contra les dones que preveu aquesta Llei, una ordre de protecció o qualsevol altra resolució judicial que acordi una mesura cautelar a favor de la víctima, o bé per l'informe del Ministeri Fiscal que indiqui l'existència d'indícis que el demandant és víctima de violència de gènere. Les situacions de violència contra les dones també es poden acreditar mitjançant un informe dels serveis socials, dels serveis especialitzats o dels serveis d'acollida de l'administració pública competent destinats a les víctimes de violència de gènere, o per qualsevol altre títol, sempre que això estigui previst en les disposicions normatives de caràcter sectorial que regulin l'accés a cadascun dels drets i recursos.

En el cas de víctimes menors d'edat, l'acreditació es pot efectuar, a més, per documents sanitaris oficials de comunicació a la Fiscalia o a l'òrgan judicial.

El Govern i les comunitats autònomes, en el marc de la Conferència Sectorial d'Igualtat, han de dissenyar, de comú acord, els procediments bàsics que permetin posar en marxa els sistemes d'acreditació de les situacions de violència de gènere.

Capítol III

Drets de les funcionàries públiques

Article 24

Àmbit dels drets

La funcionària víctima de violència de gènere té dret a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica de centre de treball i a l'excedència en els termes que determini la seva legislació específica.

Article 25

Justificació de les faltes d'assistència

Les absències totals o parcials al treball motivades per la situació física o psicològica derivada de la violència de gènere soferta per una dona funcionària es consideren justificades en els termes que determini la seva legislació específica.

Article 26

Acreditació de les situacions de violència de gènere exercida sobre les funcionàries

L'acreditació de les circumstàncies que donen lloc al reconeixement dels drets de mobilitat geogràfica de centre de treball, excedència, i reducció o reordenació del temps de treball, s'ha de fer en els termes que estableix l'article 23.

Capítol IV

Drets econòmics

Article 27

Ajudes socials

1. Quan les víctimes de violència de gènere no tinguin rendes superiors, en còmput mensual, al 75 per 100 del salari mínim interprofessional, exclosa la part proporcional de dues pagues extraordinàries, han de rebre una ajuda de pagament únic, sempre que es presumeixi que a causa de la seva edat, falta de preparació general o especialitzada i circumstàncies socials, la víctima tindrà dificultats especials per obtenir una ocupació i per l'esmentada circumstància no participarà en els programes d'ocupació establerts per a la seva inserció professional.

2. L'import d'aquesta ajuda és equivalent al de sis mesos de subsidi per atur. Quan la víctima de la violència exercida contra la dona tingui reconeguda oficialment una discapacitat en grau igual o superior al 33 per 100, l'import és equivalent a dotze mesos de subsidi per atur.

3. Aquestes ajudes, finançades amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat, les concedeixen les administracions competents en matèria de serveis socials. En la tramitació del procediment de concessió, s'hi ha d'incorporar un informe del Servei Públic d'Ocupació referit a la previsibilitat que per les circumstàncies a què es refereix l'apartat 1 d'aquest article, l'aplicació del programa d'ocupació no incideixi de manera substancial en la millora de l'ocupabilitat de la víctima.

La concurrència de les circumstàncies de violència s'ha d'acreditar de conformitat amb el que estableix l'article 23 d'aquesta Llei.

4. En cas que la víctima tingui responsabilitats familiars, el seu import pot assolir el d'un període equivalent al de 18 mesos de subsidi, o de 24 mesos si la víctima o algun dels familiars que hi conviu té reconeguda oficialment una minusvalidesa en grau igual o superior al 33 per 100, en els termes que estableixin les disposicions de desplegament d'aquesta Llei.

5. Aquestes ajudes són compatibles amb qualsevol de les que preveu la Llei 35/1995, d'11 de desembre,

d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, així com amb qualsevol altra ajuda econòmica de caràcter autonòmic o local concedida per la situació de violència de gènere.

Article 28

Accés a l'habitatge i residències públiques per a gent gran

Les dones víctimes de violència de gènere es consideren col·lectius prioritaris en l'accés a habitatges protegit i residències públiques per a gent gran, en els termes que determina la legislació aplicable.

Capítol V

Dret a la reparació

Article 28 bis

Abast i garantia del dret

Les víctimes de violència de gènere tenen dret a la reparació, la qual cosa comprèn la compensació econòmica pels danys i perjudicis derivats de la violència, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició.

Article 28 ter

Mesures per garantir el dret a la reparació

1. Les víctimes de violència de gènere tenen dret a la reparació, la qual cosa comprèn la indemnització a què es refereix l'apartat següent, les mesures necessàries per a la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició.
2. Les administracions públiques han d'assegurar que les víctimes tinguin accés efectiu a la indemnització que correspongui pels danys i perjudicis, que ha de garantir la satisfacció econòmicament avaluable de, com a mínim, els conceptes següents:
 - a) El dany físic i psicològic, incloent-hi el dany moral i el dany a la dignitat.
 - b) La pèrdua d'oportunitats, incloent-hi les oportunitats d'educació, ocupació i prestacions socials.
 - c) Els danys materials i la pèrdua d'ingressos, incloent-hi el lucre cessant.
 - d) El dany social, entès com el dany al projecte de vida.
 - e) El tractament terapèutic, social i de salut sexual i reproductiva.
3. La indemnització l'ha de satisfer la o les persones civilment o penalment responsables, d'acord amb la normativa vigent.
4. Les administracions públiques han de garantir la completa recuperació física, psíquica i social de les víctimes a través de la xarxa de recursos d'atenció integral que preveu el títol II. Així mateix, amb l'objectiu de garantir la recuperació simbòlica, han de promoure el restabliment de la seva dignitat i reputació, la superació de qualsevol situació d'estigmatització i el dret de supressió aplicat a cercadors a internet i mitjans de difusió públics.

Així mateix, les administracions públiques poden establir ajudes complementàries destinades a les víctimes que, per l'especificitat o la gravetat de les seqüeles derivades de la violència, no trobin una resposta adequada o suficient en la xarxa de recursos d'atenció i recuperació. En particular, aquestes víctimes poden rebre ajudes addicionals per finançar els tractaments sanitaris adequats, incloent-hi els tractaments de reconstrucció genital femenina, si són necessaris.

5. Amb l'objectiu de complir les garanties de no repetició, les administracions públiques, en el marc de les seves respectives competències, han d'impulsar les mesures necessàries perquè les víctimes tinguin protecció efectiva davant de represàlies o amenaces.

6. Les administracions públiques han de promoure, a través d'homenatges i d'accions de difusió pública, el compromís col·lectiu davant la violència contra les dones i el respecte per les víctimes.

Títol III

Tutela institucional

Article 29

La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere

1. La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, adscrita al Ministeri d'Igualtat o al departament amb competències en la matèria, ha de formular les polítiques públiques en relació amb la violència de gènere a desenvolupar pel Govern i ha d'elaborar la Macroenquesta de violència contra les dones. Així mateix, ha de coordinar i impulsar totes les accions que es portin a terme en la matèria esmentada, i ha de treballar en col·laboració i coordinació amb les administracions amb competència en la matèria.

2. La persona titular de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere està legitimada davant dels òrgans jurisdiccionals per intervenir en defensa dels drets i els interessos tutelats en aquesta Llei en col·laboració i coordinació amb les administracions amb competències en la matèria.

3. El rang i les funcions concretes de la persona titular de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere s'han de determinar per reglament.

Article 30

Observatori Estatal de Violència sobre la Dona

1. Es constitueix l'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona, com a òrgan col·legiat adscrit al Ministeri de Treball i Afers Socials, al qual correspon l'assessorament, l'avaluació, la col·laboració institucional, l'elaboració d'informes i estudis, i propostes d'actuació en matèria de violència de gènere. Aquests informes, estudis i propostes han de considerar de manera especial la situació de les dones amb més risc de patir violència de gènere o amb més dificultats per accedir als serveis. En qualsevol cas, les dades contingudes en els dits informes, estudis i propostes s'han de consignar desagregades per sexe.

2. L'Observatori Estatal de Violència sobre la Dona ha de remetre al Govern i a les comunitats autònomes, amb periodicitat anual, un informe sobre l'evolució de la violència exercida sobre la dona en els termes a què es refereix l'article 1 d'aquesta Llei, amb determinació dels tipus penals que s'hagin aplicat, i de l'efectivitat de les mesures acordades per a la protecció de les víctimes. L'informe també ha de destacar les necessitats de reforma legal per tal de garantir que l'aplicació de les mesures de protecció adoptades puguin assegurar el màxim nivell de tutela per a les dones.

3. S'han de determinar per reglament les funcions, el règim de funcionament i la composició, en la qual s'ha de garantir, en tot cas, la participació de les comunitats autònomes, les entitats locals, els agents socials, les associacions de consumidors i usuaris, i les organitzacions de dones amb implantació a tot el territori de l'Estat, així com de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives.

Article 31

Forces i cossos de seguretat

1. El Govern ha d'establir, en les forces i els cossos de Seguretat de l'Estat, unitats especialitzades en la prevenció de la violència de gènere i en el control de l'execució de les mesures judicials adoptades.

2. El Govern, amb la finalitat de fer més efectiva la protecció de les víctimes, ha de promoure les actuacions necessàries perquè les policies locals, en el marc de la seva col·laboració amb les forces i els cossos de Seguretat de l'Estat, cooperin a assegurar el compliment de les mesures acordades pels òrgans judicials quan aquestes siguin algunes de les que preveuen aquesta Llei o l'article 544 bis de la Llei d'enjudiciament criminal o l'article 57 del Codi penal.

3. L'actuació de les forces i els cossos de seguretat ha de tenir en compte el Protocol d'actuació de les forces i els cossos de seguretat i de coordinació amb els òrgans judicials per a la protecció de la violència domèstica i de gènere.

4. El que disposa aquest article és aplicable a les comunitats autònomes que tinguin cossos de policia que exerceixin les funcions de protecció de les persones i els béns i el manteniment de l'ordre i la seguretat ciutadana dins el territori autònom, en els termes que preveuen els seus estatuts, la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat, i les lleis de policia, i tot això amb la finalitat de fer més efectiva la protecció de les víctimes.

Article 32

Plans de col·laboració

1. Els poders públics han d'elaborar plans de col·laboració que garanteixin l'ordenació de les seves actuacions en la prevenció, l'assistència i la persecució dels actes de violència de gènere, que han d'implicar a les administracions sanitàries, l'Administració de justícia, les forces i cossos de seguretat i els serveis socials i organismes d'igualtat.

2. En desenvolupament dels plans esmentats, s'han d'articular protocols d'actuació que determinin els procediments que assegurin una actuació global i integral de les diferents administracions i serveis implicats, i que garanteixin l'activitat probatòria en els processos que se segueixin.

3. Les administracions amb competències sanitàries han de promoure l'aplicació, l'actualització permanent i la difusió de protocols que continguin pautes uniformes d'actuació sanitària, tant en l'àmbit públic com privat, i en especial, del Protocol aprovat pel Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut.

Aquests protocols han d'impulsar les activitats de prevenció, detecció precoç i intervenció continuada amb la dona sotmesa a violència de gènere o en risc de patir-la.

Els protocols, a més de referir-se als procediments a seguir, han de fer referència expressa a les relacions amb l'Administració de justícia, en els casos en què hi hagi una constatació o sospita fundada de danys físics o psíquics ocasionats per aquestes agressions o abusos.

4. En les actuacions que preveu aquest article s'ha de considerar de manera especial la situació de les dones que, per les seves circumstàncies personals i socials, puguin tenir més risc de patir la violència de gènere o més dificultats per accedir als serveis que preveu aquesta Llei, com ara les pertanyents a minories, les immigrants, les que estan en una situació d'exclusió social, les dones amb discapacitat, les dones grans o les que viuen en l'àmbit rural.

Títol IV

Tutela penal

Article 33

Suspensió de penes

El paràgraf segon de l'apartat 1, 6a, de l'article 83 del Codi penal, en la redacció que en fa la Llei orgànica 15/2003, queda redactat de la manera següent:

«Si es tracta de delictes relacionats amb la violència de gènere, el jutge o tribunal ha de condicionar en tot cas la suspensió al compliment de les obligacions o els deures previstos a les regles 1a, 2a i 5a d'aquest apartat.»

Article 34

Comissió de delictes durant el període de suspensió de la pena

L'apartat 3 de l'article 84 del Codi penal, en la redacció que en fa la Llei orgànica 15/2003, queda redactat de la manera següent:

«3. En el cas que la pena suspesa sigui de presó per la comissió de delictes relacionats amb la violència de gènere, l'incompliment per part del reu de les obligacions o els deures previstos a les regles 1a, 2a i 5a de l'apartat 1 de l'article 83 determina la revocació de la suspensió de l'execució de la pena.»

Article 35

Substitució de penes

El paràgraf tercer de l'apartat 1 de l'article 88 del Codi penal, en la redacció que en fa la Llei orgànica 15/2003, queda redactat de la manera següent:

«En cas que el reu hagi estat condemnat per un delict relacionat amb la violència de gènere, la pena de presó només pot ser substituïda per la de treballs en benefici de la comunitat. En aquests casos, el jutge o tribunal ha d'imposar addicionalment, a més de la subjecció a programes específics de reeducació i tractament psicològic, l'observança de les obligacions o els deures que preveuen les regles 1a i 2a de l'apartat 1 de l'article 83 d'aquest Codi.»

Article 36

Protecció contra les lesions

Es modifica l'article 148 del Codi penal, que queda redactat de la manera següent:

«Les lesions que preveu l'apartat 1 de l'article anterior poden ser castigades amb la pena de presó de dos a cinc anys, atenent el resultat causat o el risc produït:

1r. Si en l'agressió s'han utilitzat armes, instruments, objectes, mitjans, mètodes o formes concretament perilloses per a la vida o salut, física o psíquica, del lesionat.

2n. Si hi ha intervingut acarnissament o traïdoria.

3r. Si la víctima és menor de dotze anys o incapac.

4t. Si la víctima és o ha estat esposa, o dona que està o ha estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència.

5è. Si la víctima és una persona especialment vulnerable que conviu amb l'autor.»

Article 37

Protecció contra els maltractaments

L'article 153 del Codi penal queda redactat de la manera següent:

«1. El que per qualsevol mitjà o procediment causi a un altre menyscapte psíquic o una lesió no definits com a delict en aquest Codi, o copegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió, quan l'ofesa sigui o hagi estat esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, o persona especialment vulnerable que convisqui amb l'autor, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapac, inhabilitació per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

2. Si la víctima del delict que preveu l'apartat anterior és alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, exceptuades les persones previstes a l'apartat anterior d'aquest article, l'autor ha de ser

castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapaç, inhabilitació per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment de sis mesos a tres anys.

3. Les penes previstes als apartats 1 i 2 s'han d'imposar en la seva meitat superior quan el delicte es perpetri en presència de menors, o utilitzant armes, o tingui lloc en el domicili comú o en el domicili de la víctima, o es realitzi trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

4. No obstant el que preveuen els apartats anteriors, el jutge o tribunal, raonant-ho en la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.»

Article 38

Protecció contra les amenaces

S'afegeixen tres apartats, numerats com a 4, 5 i 6, a l'article 171 del Codi penal, que tenen la redacció següent:

«4. Qui de manera lleu amenaci qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapaç, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

La mateixa pena s'imposa a qui de manera lleu amenaci una persona especialment vulnerable que convisqui amb l'autor.

5. Qui de manera lleu amenaci amb armes o altres instruments perillosos alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, exceptuades les previstes a l'apartat anterior d'aquest article, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o a treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapaç, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment per un temps de sis mesos a tres anys.

S'han d'imposar les penes previstes en els apartats 4 i 5, en la seva meitat superior quan el delicte es perpetri en presència de menors, o tingui lloc en el domicili comú o en el domicili de la víctima, o es realitzi trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

6. No obstant el que preveuen els apartats 4 i 5, el jutge o tribunal, raonant-ho a la sentència, atenent les

circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.»

Article 39

Protecció contra les coaccions

El contingut actual de l'article 172 del Codi penal queda numerat com a apartat 1 i s'afegeix un apartat 2 a l'esmentat article amb la redacció següent:

«2. Qui de manera lleu coaccioni qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o tribunal ho consideri adequat a l'interès del menor o incapac, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

La mateixa pena s'imposa a qui de manera lleu coaccioni una persona especialment vulnerable que visqui amb l'autor.

S'ha d'imposar la pena en la seva meitat superior quan el delicte es perpetri en presència de menors, o tingui lloc al domicili comú o al domicili de la víctima, o es realitzi trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

No obstant el que preveuen els paràgrafs anteriors, el jutge o tribunal, raonant-ho a la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.»

Article 40

Trencament de condemna

Es modifica l'article 468 del Codi penal, que queda redactat de la manera següent:

«1. Els qui trenquin la condemna, mesura de seguretat, presó, mesura cautelar, conducció o custòdia han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any si estan privats de llibertat, i amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos en els altres casos.

2. S'ha d'imposar en tot cas la pena de presó de sis mesos a un any als qui trenquin una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa imposades en processos criminals en els quals l'ofès sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2.»

Article 41

Protecció contra les vexacions lleus

L'article 620 del Codi penal queda redactat de la manera següent:

«Es castiguen amb la pena de multa de deu a vint dies:

1r. Els qui de manera lleu amenacin un altre amb armes o altres instruments perillosos, o els provoquin en una baralla, com no sigui en defensa justa, llevat que el fet sigui constitutiu de delictes.

2n. Els qui causin a un altre una amenaça, coacció, injúria o vexació injusta de caràcter lleu, llevat que el fet sigui constitutiu de delictes.

Els fets descrits en els dos números anteriors només són perseguibles mitjançant denúncia de la persona ofesa o del seu representant legal.

En els casos del número 2n d'aquest article, quan l'ofès sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, la pena ha de ser la de localització permanent de quatre a vuit dies, sempre en domicili diferent i allunyat del de la víctima, o treballs en benefici de la comunitat de cinc a deu dies. En aquests casos no és exigible la denúncia a què es refereix el paràgraf anterior d'aquest article, excepte per a la persecució de les injúries.»

Article 42

Administració penitenciària

1. L'Administració penitenciària ha de realitzar programes específics per a interns condemnats per delictes relacionats amb la violència de gènere.

2. Les juntes de tractament han de valorar, en les progressions de grau, concessió de permisos i concessió de la llibertat condicional, el seguiment i l'aprofitament dels programes específics per part dels interns a què es refereix l'apartat anterior.

Títol V

Tutela judicial

Capítol I

Dels jutjats de violència sobre la dona

Article 43

Organització territorial

S'afegeix un article 87 bis a la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, amb la redacció següent:

«1. En cada partit hi ha d'haver un o més jutjats de violència sobre la dona, amb seu a la capital d'aquell partit i jurisdicció en tot el seu àmbit territorial. Adquireixen la designació del municipi de la seva seu.

2. No obstant això, es poden establir, excepcionalment, jutjats de violència sobre la dona que estenguin la seva jurisdicció a dos o més partits dins de la mateixa província.

3. El Consell General del Poder Judicial pot acordar, amb l'informe previ de les sales de Govern, que, en les circumscripcions on sigui convenient en funció de la càrrega de treball existent, el coneixement dels assumptes esmentats a l'article 87 ter d'aquesta Llei orgànica correspongui a un dels jutjats de primera instància i instrucció, o d'instrucció, si s'escau, i en aquesta situació s'ha de determinar que un sol d'aquests òrgans conegui de tots aquests assumptes dins el partit judicial, ja sigui de manera exclusiva o coneixent també d'altres matèries.

4. En els partits judicials en què hi hagi un sol jutjat de primera instància i instrucció, aquest és el que assumeix el coneixement dels assumptes a què es refereix l'article 87 ter d'aquesta Llei.»

Article 44

Competència

S'afegeix un article 87 ter a la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, amb la redacció següent:

«1. Els jutjats de violència sobre la dona coneixen, en l'ordre penal, de conformitat en tot cas amb els procediments i els recursos previstos a la Llei d'enjudiciament criminal, dels supòsits següents:

a) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal pels delictes recollits als títols del Codi penal relatius a homicidi, avortament, lesions, lesions al fetus, delictes contra la llibertat, delictes contra la integritat moral, contra la llibertat i indemnitat sexuals o qualsevol altre delicte comès amb violència o intimidació, sempre que s'hagin comès contra qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, així com dels comesos sobre els descendents, propis o de l'esposa o convivent, o sobre els menors o incapaços que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet de l'esposa o convivent, quan també s'hagi produït un acte de violència de gènere.

b) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal per qualsevol delicte contra els drets i deures familiars, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals a la lletra anterior.

c) De l'adopció de les corresponents ordres de protecció a les víctimes, sense perjudici de les competències atribuïdes al jutge de guàrdia.

d) Del coneixement i la decisió de les faltes que contenen els títols I i II del llibre III del Codi penal, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals a la lletra a d'aquest apartat.

2. Els jutjats de violència sobre la dona poden conèixer en l'ordre civil, en tot cas de conformitat amb els procediments i recursos previstos a la Llei d'enjudiciament civil, dels assumptes següents:

a) Els de filiació, maternitat i paternitat.

b) Els de nul·litat del matrimoni, separació i divorci.

c) Els que versin sobre relacions paternofilials.

d) Els que tinguin per objecte l'adopció o modificació de mesures de transcendència familiar.

e) Els que versin exclusivament sobre guarda i custòdia de fills i filles menors o sobre aliments reclamats per un progenitor contra l'altre en nom dels fills i les filles menors.

f) Els que versin sobre la necessitat d'assentiment en l'adopció.

g) Els que tinguin per objecte l'oposició a les resolucions administratives en matèria de protecció de menors.

3. Els jutjats de violència sobre la dona tenen de forma exclusiva i excloent competència en l'ordre civil quan concorrin simultàniament els requisits següents:

a) Que es tracti d'un procés civil que tingui per objecte alguna de les matèries indicades al número 2 d'aquest article.

b) Que alguna de les parts del procés civil sigui víctima dels actes de violència de gènere, en els termes a què fa referència l'apartat 1.a d'aquest article.

c) Que alguna de les parts del procés civil sigui imputada com a autor, inductor o cooperador necessari en la realització d'actes de violència de gènere.

d) Que s'hagin iniciat davant del jutge de violència sobre la dona actuacions penals per delictes o falta a conseqüència d'un acte de violència sobre la dona, o s'hagi adoptat una ordre de protecció a una víctima de violència de gènere.

4. Quan el jutge aprecii que els actes posats en coneixement seu, de manera notòria, no constitueixen expressió de violència de gènere, pot inadmetre la pretensió, que ha de remetre a l'òrgan judicial competent.

5. En tots aquests casos està vedada la mediació.»

Article 45

Recursos en matèria penal

S'afegeix un nou ordinal 4t a l'article 82.1 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, amb la redacció següent:

«Dels recursos que estableix la llei contra les resolucions en matèria penal dictades pels jutjats de violència sobre la dona de la província. A fi de facilitar el coneixement d'aquests recursos, i atenent el nombre d'assumptes existents, s'han d'especialitzar una o diverses de les seves seccions de conformitat amb el que preveu l'article 98 de l'esmentada Llei orgànica. Aquesta especialització s'ha d'estendre a aquells supòsits en què correspongui a l'Audiència Provincial l'enjudiciament en primera instància

d'assumpes instruïts pels jutjats de violència sobre la dona de la província.»

Article 46

Recursos en matèria civil

S'afegeix un nou paràgraf a l'article 82.4 a la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, amb la redacció següent:

«Les audiències provincials coneixen, així mateix, dels recursos que estableix la llei contra les resolucions dictades en matèria civil pels jutjats de violència sobre la dona de la província. A fi de facilitar el coneixement d'aquests recursos, i atenent el nombre d'assumpes existents, es poden especialitzar una o diverses de les seves seccions de conformitat amb el que preveu l'article 98 de l'esmentada Llei orgànica.»

Article 47

Formació

El Govern, el Consell General del Poder Judicial i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves respectives competències, han d'assegurar una formació específica relativa a la igualtat i no discriminació per raó de sexe i sobre violència de gènere en els cursos de formació de jutges i magistrats, fiscals, secretaris judicials, forces i cossos de seguretat i metges forenses. En tot cas, en els cursos de formació anteriors s'ha d'introduir l'enfocament de la discapacitat de les víctimes i s'ha de tenir en compte la violència vicària.

Article 48

Jurisdicció dels jutjats

Es modifica l'apartat 1 de l'article 4 de la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, que queda redactat de la manera següent:

«1. Els jutjats de primera instància i instrucció i els jutjats de violència sobre la dona tenen jurisdicció en l'àmbit territorial del seu respectiu partit.

No obstant això, i ateses les circumstàncies geogràfiques, d'ubicació i població, es poden crear jutjats de violència sobre la dona que atenguin més d'un partit judicial.»

Article 49

Seu dels jutjats

Es modifica l'article 9 de la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, que queda redactat de la manera següent:

«Els jutjats de primera instància i instrucció i els jutjats de violència sobre la dona tenen la seu a la capital del partit.»

Article 50

Planta dels jutjats de violència sobre la dona

S'afegeix un article 15 bis a la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, amb la redacció següent:

«1. La planta inicial dels jutjats de violència sobre la dona és la que estableix l'annex XIII d'aquesta Llei.

2. La concreció de la planta inicial i la que sigui objecte de desenvolupament posterior s'ha de fer mitjançant un reial decret de conformitat amb el que estableix l'article 20 d'aquesta Llei i s'ha d'ajustar als criteris següents:

a) Es poden crear jutjats de violència sobre la dona en els partits judicials en què la càrrega de treball així ho aconselli.

b) En els partits judicials en què, atenent el volum d'assumptes, no es consideri necessari el desenvolupament de la planta judicial, es poden transformar alguns dels jutjats d'instrucció i de primera instància i instrucció en funcionament en jutjats de violència sobre la dona.

c) Així mateix quan es consideri, en funció de la càrrega de treball, que no és necessària la creació d'un òrgan judicial específic, s'ha de determinar, si n'hi ha diversos, quins jutjats d'instrucció o de primera instància i instrucció assumeixen el coneixement de les matèries de violència sobre la dona en els termes de l'article 1 de la Llei orgànica de mesures de protecció integral contra la violència de gènere amb caràcter exclusiu juntament amb la resta de les corresponents a la jurisdicció penal o civil, segons la naturalesa de l'òrgan en qüestió.

3. Són servits per magistrats els jutjats de violència sobre la dona que tinguin la seu a la capital de la província i els altres jutjats que així s'estableixen a l'annex XIII d'aquesta Llei.»

Article 51

Places servides per magistrats

L'apartat 2 de l'article 21 de la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, té la redacció següent:

«2. El ministre de Justícia pot establir que els jutjats de primera instància i d'instrucció o de primera instància i instrucció i els jutjats de violència sobre la dona siguin servits per magistrats, sempre que estiguin radicats en un partit judicial superior a 150.000 habitants de dret o experimentin augments de població de fet que superin aquesta xifra, i el volum de càrregues competencials així ho exigeixi.»

Article 52

Constitució dels jutjats

S'inclou un nou article 46 ter a la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, amb la redacció següent:

«1. El Govern, dins el marc de la Llei de pressupostos generals de l'Estat, escoltat el Consell General del Poder Judicial i, si s'escau, la comunitat autònoma afectada, ha de procedir de manera escalonada i mitjançant un reial decret a la constitució, compatibilització i transformació de jutjats d'instrucció i de primera instància i instrucció per a la plena efectivitat de la planta dels jutjats de violència sobre la dona.

2. Mentre les comunitats autònomes no fixin la seu dels jutjats de violència sobre la dona, aquesta s'entén situada en les poblacions que estableix l'annex XIII d'aquesta Llei.»

Article 53

Notificació de les sentències dictades per tribunals

S'afegeix un nou paràgraf a l'article 160 de la Llei d'enjudiciament criminal, amb el contingut següent:

«Quan la instrucció de la causa hauria d'haver correspost a un jutjat de violència sobre la dona, la sentència ha de ser remesa al mateix jutjat per testimoni de manera immediata, amb indicació de si la sentència és ferma o no.»

Article 54

Especialitats en el cas de judicis ràpids

S'afegeix un nou article 797 bis a la Llei d'enjudiciament criminal amb el contingut següent:

«1. En el cas que la competència correspongui al jutjat de violència sobre la dona, les diligències i resolucions assenyalades als articles anteriors han de ser practicades i adoptades durant les hores d'audiència.

2. La policia judicial ha de realitzar les citacions a què es refereix l'article 796, davant el jutjat de violència sobre la dona, el dia hàbil més pròxim, entre els que es fixin per reglament.

No obstant això, el detingut, si n'hi ha, ha de ser posat a disposició del jutjat d'instrucció de guàrdia, únicament a l'efecte de regularitzar la seva situació personal, quan no sigui possible la presentació davant el jutjat de violència sobre la dona que en resulti competent.

3. Per a la realització de les citacions abans esmentades, la policia judicial ha de fixar el dia i l'hora de la compareixença coordinadament amb el jutjat de violència sobre la dona. A aquests efectes el Consell General del Poder Judicial, d'acord amb el que estableix l'article 110 de la Llei orgànica del poder judicial, ha de dictar els reglaments oportuns per assegurar aquesta coordinació.»

Article 55

Notificació de les sentències dictades pel jutjat penal

S'afegeix un apartat 5 a l'article 789 de la Llei d'enjudiciament criminal, amb el contingut següent:

«5. Quan la instrucció de la causa hauria d'haver correspost a un jutjat de violència sobre la dona la

sentència ha de ser remesa al mateix jutjat per testimoni de manera immediata. Igualment se li ha de remetre la declaració de fermesa i la sentència de segona instància quan aquesta sigui revocatòria, en tot o en part, de la sentència prèviament dictada.»

Article 56

Especialitats en el cas de judicis ràpids en matèria de faltes

S'afegeix un nou apartat 5 a l'article 962 de la Llei d'enjudiciament criminal, amb el contingut següent:

«5. En el cas que la competència per conèixer correspongui al jutjat de violència sobre la dona, la policia judicial ha de realitzar les citacions a què es refereix aquest article davant l'esmentat jutjat el dia hàbil més pròxim. Per a la realització de les citacions abans esmentades, la policia judicial ha de fixar el dia i l'hora de la compareixença coordinadament amb el jutjat de violència sobre la dona.

A aquests efectes el Consell General del Poder Judicial, d'acord amb el que estableix l'article 110 de la Llei orgànica del poder judicial, ha de dictar els reglaments oportuns per assegurar aquesta coordinació.»

Capítol II

Normes processals civils

Article 57

Pèrdua de la competència objectiva quan es produeixin actes de violència sobre la dona

S'afegeix un nou article 49 bis a la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil, la redacció del qual és la següent:

«Article 49 bis. Pèrdua de la competència quan es produeixin actes de violència sobre la dona.

1. Quan un jutge, que estigui coneixent en primera instància d'un procediment civil, tingui notícia de la comissió d'un acte de violència dels definits a l'article 1 de la Llei orgànica de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, que hagi donat lloc a la iniciació d'un procés penal o a una ordre de protecció, després de verificar la concurrència dels requisits previstos en l'apartat 3 de l'article 87 ter de la Llei orgànica del poder judicial, s'ha d'inhibir, i ha de remetre les actuacions a l'estat en què estiguin al jutge de violència sobre la dona que en resulti competent, llevat que s'hagi iniciat la fase del judici oral.

2. Quan un jutge que estigui coneixent d'un procediment civil tingui notícia de la possible comissió d'un acte de violència de gènere, que no hagi donat lloc a la iniciació d'un procés penal, ni a dictar una ordre de protecció, després de verificar que hi concorren els requisits de l'apartat 3 de l'article 87 ter de la Llei orgànica del poder judicial, ha de citar immediatament les parts a una compareixença amb el ministeri fiscal que s'ha de fer en les següents 24 hores a fi que aquest prengui coneixement de totes les dades que siguin rellevants sobre els fets esdevinguts. Després d'aquesta compareixença, el fiscal, de manera immediata, ha de decidir si procedeix, en les 24 hores següents, a denunciar els actes de violència de gènere o a sol·licitar l'ordre de protecció davant el jutjat de violència sobre la dona que en resulti competent. En el cas que s'interposi la denúncia o se sol·liciti l'ordre de protecció, el fiscal ha de lliurar

una còpia de la denúncia o sol·licitud al Tribunal, el qual continua coneixent de l'assumpte fins que sigui requerit d'inhibició, si s'escau, pel jutge de violència sobre la dona competent.

3. Quan un jutge de violència sobre la dona que estigui coneixent d'una causa penal per violència de gènere tingui coneixement de l'existència d'un procés civil i verifiqui la concurrència dels requisits de l'apartat 3 de l'article 87 ter de la Llei orgànica del poder judicial, ha de requerir d'inhibició el tribunal civil, el qual ha d'acordar immediatament la seva inhibició i la remissió dels actes a l'òrgan requeridor.

Als efectes del paràgraf anterior, el requeriment d'inhibició ha d'anar acompanyat d'un testimoni de la incoació de diligències prèvies o de judici de faltes, de la interlocutòria d'admissió de la querella, o de l'ordre de protecció adoptada.

4. En els casos que preveuen els apartats 1 i 2 d'aquest article, el Tribunal Civil ha de remetre les actuacions al jutjat de violència sobre la dona sense que hi sigui d'aplicació el que preveu l'article 48.3 de la Llei d'enjudiciament civil, i les parts des d'aquest moment han de comparèixer davant l'òrgan esmentat.

En aquests casos no són aplicables les altres normes d'aquesta secció, ni s'admet declinatòria, i les parts que vulguin fer valer la competència del jutjat de violència sobre la dona han de presentar testimoni d'alguna de les resolucions dictades per l'esmentat jutjat a què es refereix el paràgraf final del número anterior.

5. Els jutjats de violència sobre la dona han d'exercir les seves competències en matèria civil de manera exclusiva i exclouent, i en tot cas de conformitat amb els procediments i recursos previstos a la Llei d'enjudiciament civil.»

Capítol III

Normes processals penals

Article 58

Competències en l'ordre penal

Es modifica l'article 14 de la Llei d'enjudiciament criminal, que queda redactat de la manera següent:

«Fora dels casos que expressament i limitadament atribueixen la Constitució i les lleis a jutges i tribunals determinats, són competents:

1. Per al coneixement i la decisió dels judicis de faltes, el jutge d'instrucció, llevat que la competència correspongui al jutge de violència sobre la dona de conformitat amb el número cinquè d'aquest article. No obstant això, coneix dels judicis per faltes tipificades als articles 626, 630, 632 i 633 del Codi penal, el jutge de pau del lloc en què s'hagin comès. També en coneixen els jutges de pau dels judicis per faltes tipificades a l'article 620.1r i 2n, del Codi penal, excepte quan l'ofès sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2 del mateix Codi.

2. Per a la instrucció de les causes, el jutge d'instrucció del partit en què el delicte s'hagi comès, o el jutge

de violència sobre la dona, o el jutge central d'instrucció respecte als delictes que la Llei determini.

3. Per al coneixement i la decisió de les causes per delictes als quals la Llei assenyali pena privativa de llibertat de durada no superior a cinc anys o pena de multa sigui quina sigui la seva quantia, o qualssevol altres de diferent naturalesa, tant si són úniques, conjuntes o alternatives, sempre que la durada d'aquestes no excedeixi els deu anys, així com per faltes, siguin o no incidentals, imputables als autors d'aquests delictes o a altres persones, quan la comissió de la falta o la seva prova estiguin relacionades amb aquells, el jutge penal de la circumscripció on el delicte va ser comès, o el jutge penal corresponent a la circumscripció del jutjat de violència sobre la dona, si s'escau, o el jutge central penal en l'àmbit que li és propi, sense perjudici de la competència del jutge d'instrucció de guàrdia del lloc de comissió del delicte per dictar sentència de conformitat, o del jutge de violència sobre la dona competent, si s'escau, en els termes que estableix l'article 801.

No obstant això, en els casos de competència del jutge penal, si el delicte és dels atribuïts al tribunal del jurat, el coneixement i la decisió corresponen a aquest.

4. Per al coneixement i la decisió de les causes en els altres casos l'Audiència Provincial de la circumscripció on el delicte s'hagi comès, o l'Audiència Provincial corresponent a la circumscripció del jutjat de violència sobre la dona, si s'escau, o la Sala Penal de l'Audiència Nacional.

No obstant això, en els casos de competència de l'Audiència Provincial, si el delicte és dels atribuïts al tribunal de jurat, el coneixement i la decisió corresponen a aquest.

5. Els jutjats de violència sobre la dona són competents en les matèries següents, en tot cas de conformitat amb els procediments i els recursos que preveu aquesta Llei:

a) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal pels delictes recollits en els títols del Codi penal relatius a homicidi, avortament, lesions, lesions al fetus, delictes contra la llibertat, delictes contra la integritat moral, contra la llibertat i indemnitat sexuals o qualsevol altre delicte comès amb violència o intimidació, sempre que s'hagin comès contra qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, així com dels comesos sobre els descendents, propis o de l'esposa o convivent, o sobre els menors o incapaços que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet de l'esposa o convivent, quan també s'hagi produït un acte de violència de gènere.

b) De la instrucció dels processos per exigir responsabilitat penal per qualsevol delicte contra els drets i deures familiars, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals en la lletra anterior.

c) De l'adopció de les corresponents ordres de protecció a les víctimes, sense perjudici de les competències atribuïdes al jutge de guàrdia.

d) Del coneixement i la decisió de les faltes contingudes en els títols I i II del llibre III del Codi penal, quan la víctima sigui alguna de les persones assenyalades com a tals a la lletra *a* d'aquest apartat.»

Article 59

Competència territorial

S'afegeix un nou article 15 bis a la Llei d'enjudiciament criminal, la redacció del qual és la següent:

«En cas que es tracti d'alguns dels delictes o faltes la instrucció o el coneixement dels quals correspongui al jutge de violència sobre la dona, la competència territorial està determinada pel lloc del domicili de la víctima, sense perjudici de l'adopció de l'ordre de protecció, o de mesures urgents de l'article 13 d'aquesta Llei que pugui adoptar el jutge del lloc de comissió dels fets.»

Article 60

Competència per connexió

S'afegeix un nou article 17 bis a la Llei d'enjudiciament criminal, la redacció del qual és la següent:

«La competència dels jutjats de violència sobre la dona s'estén a la instrucció i el coneixement dels delictes i faltes connexos sempre que la connexió tingui l'origen en algun dels casos previstos en els números 3r i 4t de l'article 17 d'aquesta Llei.»

Capítol IV

Mesures judicials de protecció i de seguretat de les víctimes

Article 61

Disposicions generals

1. Les mesures de protecció i seguretat previstes en el present capítol són compatibles amb qualsevol de les mesures cautelars i d'assegurament que es poden adoptar en els processos civils i penals.
2. En tots els procediments relacionats amb la violència de gènere, el jutge competent, d'ofici o a instància de les víctimes, dels fills, de les persones que convisquin amb elles o estiguin subjectes a la seva guarda o custòdia, del Ministeri Fiscal o de l'Administració de la qual depenguin els serveis d'atenció a les víctimes o la seva acollida, s'ha de pronunciar en tot cas sobre la pertinència de l'adopció de les mesures cautelars i d'assegurament que preveu aquest capítol, especialment sobre les que recullen els articles 64, 65 i 66, determinar el seu termini i el seu règim de compliment i, si és procedent, les mesures complementàries a aquestes que siguin necessàries.

Article 62

De l'ordre de protecció

Rebuda la sol·licitud d'adopció d'una ordre de protecció, el jutge de violència sobre la dona i, si s'escau, el jutge de guàrdia, han d'actuar de conformitat amb el que disposa l'article 544 ter de la Llei d'enjudiciament criminal.

Article 63

De la protecció de dades i les limitacions a la publicitat

1. En les actuacions i els procediments relacionats amb la violència de gènere s'ha de protegir la intimitat de les víctimes; especialment, les seves dades personals, les dels seus descendents i les de qualsevol altra persona que estigui sota la seva guarda o custòdia.
2. Els jutges competents poden acordar, d'ofici o a instància de part, que les vistes es desenvolupin a porta tancada i que les actuacions siguin reservades.

Article 64

De les mesures de sortida del domicili, allunyament o suspensió de comunicacions

1. El jutge pot ordenar la sortida obligatòria de l'inculpat per violència de gènere del domicili en el qual hagi estat convivint o tingui la seva residència la unitat familiar, així com la prohibició de tornar-hi.
2. El jutge, amb caràcter excepcional, pot autoritzar que la persona protegida concerti, amb una agència o societat pública allà on n'hi hagi i que inclogui entre les seves activitats la de l'arrendament d'habitatges, la permuta de l'ús atribuït de l'habitatge familiar del qual siguin copropietaris, per l'ús d'un altre habitatge, durant el temps i en les condicions que es determinin.
3. El jutge pot prohibir a l'inculpat que s'aproximi a la persona protegida, cosa que li impedeix acostar-s'hi en qualsevol lloc on es trobi, així com acostar-se al seu domicili, al seu lloc de treball o a qualsevol altre lloc que freqüenti la persona protegida.

Es pot acordar la utilització d'instruments amb la tecnologia adequada per verificar-ne immediatament l'incompliment.

El jutge ha de fixar una distància mínima entre l'inculpat i la persona protegida que no es pot excedir, sota advertència d'incórrer en responsabilitat penal.

4. La mesura d'allunyament es pot acordar amb independència que la persona afectada, o aquelles als quals es pretengui protegir, hagin abandonat prèviament el lloc.
5. El jutge pot prohibir a l'inculpat tota classe de comunicació amb la persona o persones que s'indiqui, sota advertència d'incórrer en responsabilitat penal.
6. Les mesures a què es refereixen els apartats anteriors es poden acordar acumuladament o separadament.

Article 65

De les mesures de suspensió de la pàtria potestat o la custòdia de menors

El jutge pot suspendre per a l'inculpat per violència de gènere l'exercici de la pàtria potestat, guarda i custòdia, acolliment, tutela, curatela o guarda de fet, respecte dels menors que depenguin d'ell.

Si no acorda la suspensió, el jutge s'ha de pronunciar en tot cas sobre la forma en què s'ha d'exercir la pàtria potestat i, si s'escau, la guarda i custòdia, l'acolliment, la tutela, la curatela o la guarda de fet dels

menors. Així mateix, ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir la seguretat, integritat i recuperació dels menors i de la dona, i fer un seguiment periòdic de la seva evolució.

Article 66

De la mesura de suspensió del règim de visites, estada, relació o comunicació amb els menors

El jutge ha d'ordenar la suspensió del règim de visites, estada, relació o comunicació de l'inculpat per violència de gènere respecte dels menors que en depenguin. Si, en interès superior del menor, no n'acorda la suspensió, el jutge s'ha de pronunciar en tot cas sobre la manera com s'ha d'exercir el règim d'estada, relació o comunicació de l'inculpat per violència de gènere respecte dels menors que en depenguin. Així mateix, ha d'adoptar les mesures necessàries per garantir la seguretat, integritat i recuperació dels menors i de la dona, a través de serveis d'atenció especialitzada, i ha d'efectuar un seguiment periòdic de la seva evolució, en coordinació amb els serveis esmentats.

Article 67

De la mesura de suspensió del dret a la tinença, el portament i l'ús d'armes

El jutge pot acordar, respecte als inculpats en delictes relacionats amb la violència a què es refereix aquesta Llei, la suspensió del dret a la tinença, el portament i l'ús d'armes, amb l'obligació de dipositar-les en els termes establerts per la normativa vigent.

Article 68

Garanties per a l'adopció de les mesures

Les mesures restrictives de drets que conté aquest capítol s'han d'adoptar mitjançant interlocutòria motivada en la qual se n'aprecii la proporcionalitat i necessitat, i, en tot cas, amb intervenció del ministeri fiscal i respecte dels principis de contradicció, audiència i defensa.

Article 69

Manteniment de les mesures de protecció i seguretat

Les mesures d'aquest capítol es poden mantenir després de la sentència definitiva i durant la tramitació dels eventuais recursos que corresponguin. En aquest cas, s'ha de fer constar a la sentència el manteniment d'aquestes mesures.

Capítol V

Del fiscal contra la violència sobre la dona

Article 70

Funcions del fiscal contra la violència sobre la dona

S'afegeix un article 18 quater a la Llei 50/1981, de 30 de desembre, reguladora de l'Estatut orgànic del ministeri fiscal, amb la redacció següent:

«1. El fiscal general de l'Estat ha de nomenar, una vegada escoltat el Consell Fiscal, com a delegat, un fiscal contra la violència sobre la dona, amb categoria de fiscal de sala, que exerceixi les funcions

següents:

- a) Practicar les diligències a què es refereix l'article 5 de l'Estatut orgànic del ministeri fiscal, i intervenir directament en els processos penals d'especial transcendència apreciada pel fiscal general de l'Estat, referents als delictes per actes de violència de gènere compresos a l'article 87 ter.1 de la Llei orgànica del poder judicial.
- b) Intervenir, per delegació del fiscal general de l'Estat, en els processos civils compresos a l'article 87 ter.2 de la Llei orgànica del poder judicial.
- c) Supervisar i coordinar l'actuació de les seccions contra la violència sobre la dona, recollir-ne informes i donar coneixement al fiscal en cap de les fiscalies en què s'integrin.
- d) Coordinar els criteris d'actuació de les diverses fiscalies en matèries de violència de gènere, per a la qual cosa pot proposar al fiscal general de l'Estat l'emissió de les instruccions corresponents.
- e) Elaborar semestralment, i presentar al fiscal general de l'Estat, per a la seva remissió a la Junta de Fiscals de Sala del Tribunal Suprem, i al Consell Fiscal, un informe sobre els procediments seguits i les actuacions practicades pel ministeri fiscal en matèria de violència de gènere.

2. Per a la seva adequada actuació se li han d'adscriure els professionals i els experts que siguin necessaris per auxiliar-lo de manera permanent o ocasional.»

Article 71

Seccions contra la violència sobre la dona

Se substitueixen els paràgrafs segon i tercer de l'apartat 1 de l'article 18 de la Llei 50/1981, de 30 de desembre, reguladora de l'Estatut orgànic del ministeri fiscal, pel text següent:

«A la fiscalia de l'Audiència Nacional i en cada fiscalia dels tribunals superiors de justícia i de les audiències provincials, hi ha una secció de menors a la qual s'encomanen les funcions i les facultats que al ministeri fiscal atribueix la Llei orgànica reguladora de la responsabilitat penal dels menors, i una altra secció contra la violència sobre la dona en cada fiscalia dels tribunals superiors de justícia i de les audiències provincials. A aquestes seccions són adscrits fiscals que pertanyin a les seves respectives plantilles. Hi tenen preferència aquells que per raó de les anteriors funcions exercides, cursos impartits o superats o per qualsevol altra circumstància anàloga, s'hagin especialitzat en la matèria. No obstant això, quan les necessitats del servei ho aconsellin també poden actuar en altres àmbits o matèries.

A les fiscalies dels tribunals superiors de justícia i a les audiències provincials hi poden haver les adscripcions permanents que es determinin per reglament.

A la secció contra la violència sobre la dona s'atribueixen les funcions següents:

- a) Intervenir en els procediments penals pels fets constitutius de delictes o faltes la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona.

b) Intervenir directament en els processos civils la competència dels quals estigui atribuïda als jutjats de violència sobre la dona.

A la secció contra la violència sobre la dona s'ha de portar un registre dels procediments que se segueixin relacionats amb aquests fets que ha de permetre la consulta dels fiscals quan coneguin d'un procediment dels quals tinguin atribuïda la competència, a l'efecte escaient en cada cas.»

Article 72

Delegats de la prefectura de la fiscalia

Es fa una nova redacció a l'apartat 5 de l'article 22 de la Llei 50/1981, de 30 de desembre, reguladora de l'Estatut orgànic del ministeri fiscal, que queda redactat de la manera següent:

«6. En les fiscalies en què el nombre d'assumptes de què conegui així ho aconselli i sempre que resulti convenient per a l'organització del servei, amb l'informe previ del Consell Fiscal, es poden designar delegats de la prefectura amb la finalitat d'assumir les funcions de direcció i coordinació que li siguin específicament encomanades. La plantilla orgànica ha de determinar el nombre màxim de delegats de la prefectura que es puguin designar en cada fiscalia. En tot cas, a cada fiscalia hi ha d'haver un delegat de prefectura que assumeixi les funcions de direcció i coordinació, en els termes previstos en aquest apartat, en matèria d'infraccions relacionades amb la violència de gènere, delictes contra el medi ambient, i vigilància penitenciària, amb caràcter exclusiu o compartit amb altres matèries.

Aquests delegats són nomenats i, si s'escau, rellevats mitjançant resolució dictada pel fiscal general de l'Estat, a proposta motivada del fiscal en cap respectiu, escoltada la Junta de Fiscalia. Quan la resolució del fiscal general de l'Estat sigui discrepant amb la proposta del fiscal en cap respectiu, ha de ser motivada.

Per a la cobertura d'aquestes places és necessari, amb caràcter previ a la proposta del fiscal en cap corresponent, fer una convocatòria entre els fiscals de la plantilla. A la proposta s'hi ha d'adjuntar la relació de la resta dels fiscals que hagin sol·licitat el lloc amb aportació dels mèrits al·legats.»

Disposició addicional primera

Pensions i ajudes

1. Qui sigui condemnat, per sentència ferma, per la comissió d'un delictes dolós d'homicidi en qualsevol de les seves formes o de lesions, perd la condició de beneficiari de la pensió de viduitat que li correspongui dins del sistema públic de pensions quan la víctima d'aquests delictes sigui la causant de la pensió, llevat que, si s'escau, hi hagi reconciliació entre ells.

En aquests casos, la pensió de viduitat que s'hauria hagut de reconèixer incrementa les pensions d'orfanat, si n'hi ha, sempre que l'increment estigui establert en la legislació reguladora del règim de Seguretat Social de què es tracti.

2. A qui sigui condemnat, per sentència ferma, per la comissió d'un delictes dolós d'homicidi en qualsevol

de les seves formes o de lesions, quan l'ofesa pel delictes sigui cònjuge o excònjuge, o estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, no se li ha d'abonar, en cap cas, la pensió per orfandat de la qual puguin ser beneficiaris els seus fills dins el sistema públic de pensions, llevat que, si s'escau, hi hagi hagut reconciliació entre aquells.

3. No té la consideració de beneficiari, a títol de víctima indirecta, de les ajudes previstes a la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, qui sigui condemnat per delictes dolós d'homicidi en qualsevol de les seves formes, quan l'ofesa sigui cònjuge o excònjuge o la persona amb la qual estigui o hagi estat lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, amb independència de l'orientació sexual, com a mínim durant els dos anys anteriors al moment de la mort, llevat que hagin tingut descendència en comú, cas en què basta la mera convivència.

Disposició addicional segona

Protocols d'actuació

El Govern i les comunitats autònomes que hagin assumit competències en matèria de justícia han d'organitzar els serveis forenses en l'àmbit que li és propi a cadascun, de manera que disposin d'unitats de valoració forense integral encarregades de dissenyar protocols d'actuació global i integral en casos de violència de gènere. Aquests protocols han de prestar especial atenció a la violència vicària.

Disposició addicional tercera

Modificació de la Llei orgànica reguladora del dret a l'educació

U. Les lletres *b* i *g* de l'article 2 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queden redactades de la manera següent:

«*b*) La formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència.

g) La formació per a la pau, la cooperació i la solidaritat entre els pobles i per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests i noviolència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Dos. S'incorporen tres noves lletres a l'apartat 1 de l'article 31 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, que queden redactades de la manera següent:

«*k*) Les organitzacions de dones amb implantació en tot el territori de l'Estat.

l) L'Institut de la Dona.

m) Personalitats de reconegut prestigi en la lluita per a l'eradicació de la violència de gènere.»

Tres. La lletra *e* de l'apartat 1 de l'article 32 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, queda redactada de la manera següent:

«e) Les disposicions que es refereixin al desenvolupament de la igualtat de drets i oportunitats i al foment de la igualtat real i efectiva entre homes i dones en l'ensenyament.»

Quatre. L'apartat 1 de l'article 33 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'educació, queda redactat de la manera següent:

«1. El Consell Escolar de l'Estat ha d'elaborar i fer públic anualment un informe sobre el sistema educatiu, on s'han de recollir i valorar els diversos aspectes d'aquest, incloent-hi la possible situació de violència exercida en la comunitat educativa. Així mateix s'ha d'informar de les mesures que en relació amb la prevenció de violència i foment de la igualtat entre homes i dones estableixin les administracions educatives.»

Cinc. S'inclou un nou setè guió a l'apartat 1 de l'article 56 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, amb la redacció següent:

«–Una persona, escollida pels membres del Consell Escolar del centre, que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones.»

Sis. S'afegeix una nova lletra *m* a l'article 57 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, amb la redacció següent:

«*m*) Proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones, i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Disposició addicional quarta

Modificació de la Llei orgànica d'ordenació general del sistema educatiu

U. Es modifica la lletra *b* de l'apartat 1 de l'article 1 de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, que queda redactada de la manera següent:

«*b*) La formació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals, de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.»

Dos. Es modifica la lletra *e* i s'afegeix la lletra */* a l'apartat 3 de l'article 2 de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, que queden redactades de la manera següent:

«*e*) El foment dels hàbits de comportament democràtic i les habilitats i la tècnica en la prevenció de conflictes i en la resolució pacífica d'aquests.

/) La formació per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Tres. Es modifica l'apartat 3 de l'article 34 de la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, que queda redactada de la manera següent:

«3. La metodologia didàctica de la formació professional específica ha de promoure la integració de continguts científics, tecnològics i organitzatius.

Així mateix, ha d'afavorir en l'alumne la capacitat per aprendre pel seu compte i per treballar en equip, així com la formació en la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Disposició addicional cinquena

Modificació de la Llei orgànica de qualitat de l'educació

U. S'afegeix una nova lletra *b*, amb el consegüent desplaçament de les actuals, i tres noves lletres *n*, *ñ* i *o* a l'article 1 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«*b*) L'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre homes i dones.

n) La formació en el respecte dels drets i les llibertats fonamentals, de la igualtat entre homes i dones i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins els principis democràtics de convivència.

ñ) La formació per a la prevenció de conflictes i per a la resolució pacífica d'aquests i no violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.

o) El desenvolupament de les capacitats afectives.»

Dos. S'afegeixen dues noves lletres *e* i *f*, amb el consegüent desplaçament de les actuals, a l'apartat 2 de l'article 12 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«*e*) Exercitar-se en la prevenció dels conflictes i en la resolució pacífica d'aquests.

f) Desenvolupar les seves capacitats afectives.»

Tres. S'afegeixen tres noves lletres *b*, *c* i *d*, amb el consegüent desplaçament de les actuals, a l'apartat 2 de l'article 15 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«*b*) Adquirir habilitats en la prevenció de conflictes i en la seva resolució pacífica que permetin desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials en els quals es relacionen.

c) Comprendre i respectar la igualtat entre sexes.

d) Desenvolupar les seves capacitats afectives.»

Quatre. S'afegeixen tres noves lletres *b*, *c* i *d*, amb el consegüent desplaçament de les actuals, a l'apartat

2 de l'article 22 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«b) Conèixer, valorar i respectar la igualtat d'oportunitats d'homes i dones.

c) Relacionar-se amb els altres sense violència, i resoldre pacíficament els conflictes.

d) Desenvolupar les seves capacitats afectives.»

Cinc. Es modifica la lletra f de l'apartat 1 i s'afegeix un nou apartat 5 a l'article 23 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, que queda redactat de la manera següent:

«1. f) Ètica i igualtat entre homes i dones.»

«5. L'assignatura d'ètica ha d'incloure continguts específics sobre la igualtat entre homes i dones.»

Sis. S'afegeixen dues noves lletres b i c, amb el consegüent desplaçament de les actuals, a l'apartat 2 de l'article 34 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el següent contingut:

«b) Consolidar una maduresa personal, social i moral, que els permeti actuar de forma responsable, autònoma i preveure i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials.

c) Fomentar la igualtat real i efectiva entre homes i dones i analitzar i valorar críticament les desigualtats entre ells.»

Set. S'afegeix un nou apartat 3 a l'article 40 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«3. Amb la finalitat de promoure l'efectiva igualtat entre homes i dones, les administracions educatives han de vetllar perquè tots els currículums i els materials educatius reconeguin valor d'homes i dones i s'elaborin a partir de pressupòsits no discriminatoris per a les dones. Així mateix, han de fomentar el respecte en la igualtat de drets i obligacions.»

Vuit. S'afegeixen dues noves lletres e i f a l'apartat 2 de l'article 52 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«e) Desenvolupar habilitats en la resolució pacífica dels conflictes en les relacions personals, familiars i socials.

f) Fomentar el respecte a la dignitat de les persones i a la igualtat entre homes i dones.»

Nou. Es modifica la lletra d) de l'article 56 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, que queda redactada de la manera següent:

«d) La tutoria de l'alumnat per dirigir el seu aprenentatge, transmetre'ls valors i ajudar-los, en col·laboració amb els pares, a superar les dificultats i resoldre pacíficament els seus conflictes.»

Deu. S'afegeix una nova lletra *g*, amb el consegüent desplaçament de la lletra *g* actual que passa a ser una nova lletra *h*, a l'apartat 2 de l'article 81 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, amb el contingut següent:

«g) Una persona que impulsi mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones, resident a la ciutat on estigui emplaçat el centre i escollida pel Consell Escolar del centre.»

Onze. Es modifica la lletra *k* en l'apartat 1 de l'article 82 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, que queda redactada de la manera següent:

«k) Proposar mesures i iniciatives que afavoreixin la convivència al centre, la igualtat entre homes i dones i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social.»

Dotze. S'afegeix una nova lletra *g* a l'apartat 1 de l'article 105 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, que queda redactada de la manera següent:

«g) Vetllar pel compliment i l'aplicació de les mesures i iniciatives educatives destinades a fomentar la igualtat real entre dones i homes.»

Disposició addicional sisena

Modificació de la Llei general de publicitat

U. Es modifica l'article 3, lletra *a*, de la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat, que queda redactat de la manera següent:

«És il·lícita:

a) La publicitat que atempti contra la dignitat de la persona o vulneri els valors i els drets reconeguts a la Constitució, especialment aquells als quals es refereixen els articles 18 i 20, apartat 4. S'entenen inclosos en la previsió anterior els anuncis que presentin les dones de manera vexatòria, o bé utilitzant particularment i directament el seu cos o parts d'aquest com a mer objecte desvinculat del producte que es pretén promocionar, o bé la seva imatge associada a comportaments estereotipats que vulnerin els fonaments del nostre ordenament i coadjuvin a generar la violència a què es refereix la Llei orgànica de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.»

Dos. S'afegeix un nou apartat 1 bis a l'article 25 de la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat, amb el contingut següent:

«1 bis. Quan una publicitat es consideri il·lícita perquè afecta la utilització vexatòria o discriminatòria de la imatge de la dona, poden sol·licitar a l'anunciant el seu cessament i la seva rectificació:

a) La Delegació Especial del Govern contra la Violència sobre la Dona.

b) L'Institut de la Dona o el seu equivalent en l'àmbit autonòmic.

c) Les associacions legalment constituïdes que tinguin com a objectiu únic la defensa dels interessos de la dona i no incloguin com a associats persones jurídiques amb ànim de lucre.

d) Els titulars d'un dret o interès legítim.»

Tres. S'afegeix una disposició addicional a la Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat, amb el contingut següent:

«L'acció de cessament quan una publicitat sigui considerada il·lícita perquè afecta la utilització vexatòria o discriminatòria de la imatge de la dona, s'ha d'exercir en la forma i els termes previstos als articles 26 i 29, excepte en matèria de legitimació que la tenen, a més del ministeri fiscal, les persones i les institucions a què es refereix l'article 25.1 bis d'aquesta Llei.»

Disposició addicional setena

Modificació de la Llei de l'Estatut dels treballadors

U. S'introdueix un nou apartat 7 a l'article 37 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«7. La treballadora víctima de violència de gènere té dret, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, a la reducció de la jornada de treball amb disminució proporcional del salari o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que s'utilitzin a l'empresa.

Aquests drets es poden exercir en els termes que per a aquests supòsits concrets s'estableixin en els convenis col·lectius o en els acords entre l'empresa i els representants dels treballadors, o de conformitat amb l'acord entre l'empresa i la treballadora afectada. Si no n'hi ha, la concreció d'aquests drets correspon a la treballadora, i són aplicables les regles establertes a l'apartat anterior, incloses les relatives a la resolució de discrepàncies.»

Dos. S'introdueix un nou apartat 3 bis a l'article 40 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«3 bis) La treballadora víctima de violència de gènere que estigui obligada a abandonar el lloc de treball a la localitat on prestava els seus serveis, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, té dret preferent a ocupar un altre lloc de treball, del mateix grup professional o categoria equivalent, que l'empresa tingui vacant en qualsevol altre dels seus centres de treball.

En aquests supòsits, l'empresa està obligada a comunicar a la treballadora les vacants existents en aquest moment o les que es puguin produir en el futur.

El trasllat o el canvi de centre de treball tenen una durada inicial de sis mesos, durant els quals

l'empresa té l'obligació de reservar el lloc de treball que anteriorment ocupava la treballadora.

Acabat aquest període, la treballadora pot optar entre tornar al seu lloc de treball anterior o continuar en el nou. En aquest últim cas, decau l'obligació de reserva.»

Tres. S'introdueix una nova lletra *n* a l'article 45, apartat 1, de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«*n*) Per decisió de la treballadora que es vegi obligada a abandonar el lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere.»

Quatre. S'introdueix un nou apartat 6, a l'article 48 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«6. En el cas previst a la lletra *n* de l'apartat 1 de l'article 45, el període de suspensió té una durada inicial que no pot excedir sis mesos, llevat que de les actuacions de tutela judicial en resulti que l'efectivitat del dret de protecció de la víctima requereix la continuïtat de la suspensió. En aquest cas, el jutge pot prorrogar la suspensió per períodes de tres mesos, amb un màxim de divuit mesos.»

Cinc. S'introdueix una nova lletra *m* a l'article 49, apartat 1, de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«*m*) Per decisió de la treballadora que es vegi obligada a abandonar definitivament el lloc de treball com a conseqüència de ser víctima de violència de gènere.»

Sis. Es modifica el paràgraf segon de la lletra *d* de l'article 52 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«No es computen com a faltes d'assistència, als efectes del paràgraf anterior, les absències degudes a vaga legal pel temps de durada de la vaga, l'exercici d'activitats de representació legal dels treballadors, accident de treball, maternitat, risc durant l'embaràs, malalties causades per embaràs, part o lactància, llicències i vacances, malaltia o accident no laboral, quan la baixa hagi estat acordada pels serveis sanitaris oficials i tingui una durada de més de vint dies consecutius, ni les motivades per la situació física o psicològica derivada de violència de gènere, acreditada pels serveis socials d'atenció o serveis de salut, segons sigui procedent.»

Set. Es modifica la lletra *b* de l'apartat 5 de l'article 55, de la Llei de l'Estatut dels treballadors, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, amb el contingut següent:

«*b* El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins a la del començament del període de suspensió a què es refereix la lletra *a*; la dels treballadors que hagin sol·licitat un dels permisos a què es refereixen els apartats 4 i 5 de l'article 37 d'aquesta Llei, o n'estiguin gaudint, o hagin sol·licitat l'excedència que preveu l'apartat 3 de l'article 46 de la mateixa Llei; i la de les treballadores víctimes de violència de gènere per l'exercici dels drets de reducció o reordenació del seu temps de treball, de mobilitat geogràfica, de canvi de centre de treball o de suspensió de la relació laboral, en els

termes i les condicions reconeguts en aquesta Llei.»

Disposició addicional vuitena

Modificació de la Llei general de la Seguretat Social

U. S'afegeix un apartat 5 a l'article 124 de la Llei general de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, amb el contingut següent:

«5. El període de suspensió amb reserva del lloc de treball, que preveu l'article 48.6 de l'Estatut dels treballadors, té la consideració de període de cotització efectiva als efectes de les prestacions corresponents de la Seguretat Social per jubilació, incapacitat permanent, mort o supervivència, maternitat i atur.»

Dos. Es modifica la lletra e de l'apartat 1.1, així com l'apartat 1.2 de l'article 208 de la Llei general de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, amb el contingut següent:

«1.1.e) Per resolució voluntària per part del treballador, en els supòsits previstos als articles 40, 41.3, 49.1.m i 50 de l'Estatut dels treballadors.

1.2. Quan se suspengui la seva relació laboral en virtut d'expedient de regulació d'ocupació, o de resolució judicial adoptada al si d'un procediment concursal, o en el supòsit que preveu la lletra n de l'apartat 1 de l'article 45 de l'Estatut dels treballadors.»

Tres. Es modifica l'apartat 2 de l'article 210 de la Llei general de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, amb el contingut següent:

«2. Als efectes de determinació del període d'ocupació cotitzada a què es refereix l'apartat anterior s'han de tenir en compte totes les cotitzacions que no hagin estat computades per al reconeixement d'un dret anterior, tant de nivell contributiu com assistencial. No obstant això, no es considera com a dret anterior el que es reconegui en virtut de la suspensió de la relació laboral que preveu l'article 45.1.n de l'Estatut dels treballadors.

No es computen les cotitzacions corresponents al temps d'abonament de la prestació que efectui l'entitat gestora o, si s'escau, l'empresa, excepte quan la prestació es percebi en virtut de la suspensió de la relació laboral que preveu l'article 45.1.n de l'Estatut dels treballadors, tal com estableix l'article 124.5 d'aquesta Llei.»

Quatre. Es modifica l'apartat 2 de l'article 231 de la Llei general de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, amb el contingut següent:

«2. Als efectes previstos en aquest títol, s'entén per compromís d'activitat el que adquireixi el sol·licitant o el beneficiari de les prestacions de buscar activament feina, acceptar una col·locació adequada i participar en accions específiques de motivació, informació, orientació, formació, reconversió o inserció professional per incrementar la seva ocupabilitat, així com de complir les altres obligacions previstes en

aquest article.

Per a l'aplicació del que estableix el paràgraf anterior, el Servei Públic d'Ocupació competent ha de tenir en compte la condició de víctima de violència de gènere, als efectes de temperar, en cas que sigui necessari, el compliment de les obligacions que derivin del compromís subscrit.»

Cinc. S'introdueix una nova disposició addicional a la Llei general de la Seguretat Social, text refós aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, amb el contingut següent:

«Disposició addicional quaranta-dosena
Acreditació de situacions legals d'atur

La situació legal d'atur prevista als articles 208.1.1 e i 208.1.2 d'aquesta Llei, quan es refereixen, respectivament, als articles 49.1.m i 45.1.n de la Llei de l'Estatut dels treballadors, s'acredita per comunicació escrita de l'empresari sobre l'extinció o suspensió temporal de la relació laboral, juntament amb l'ordre de protecció a favor de la víctima o, si no, juntament amb l'informe del ministeri fiscal que indiqui l'existència d'indícis sobre la condició de víctima de violència de gènere.»

Disposició addicional novena

Modificació de la Llei de mesures per a la reforma de la funció pública

U. L'apartat 3 de l'article 1 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, té la redacció següent:

«3. Es consideren bases del règim estatutari dels funcionaris públics, dictades a l'empara de l'article 149.1.18a de la Constitució, i en conseqüència aplicables al personal de totes les administracions públiques, els preceptes següents: articles: 3.2.e i f; 6; 7; 8; 11; 12; 13.2, 3 i 4; 14.4 i 5; 16; 17; 18.1 a 5; 19.1 i 3; 20.1.a, b, paràgraf primer, c, e, g en els paràgrafs primer a quart, i i, 2 i 3; 21; 22.1, excepte els dos últims paràgrafs; 23; 24; 25; 26; 29, excepte l'últim paràgraf dels seus apartats 5, 6 i 7; 30.5; 31; 32; 33; disposicions addicionals tercera, 2 i 3, quarta, dotzena i quinzena; disposicions transitòria segona, vuitena i novena.»

Dos. S'afegeix un nou apartat 3 a l'article 17 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública.

«3. En el marc dels acords que les administracions públiques subscriguin amb la finalitat de facilitar la mobilitat entre els funcionaris d'aquestes, s'ha de tenir especial consideració als casos de mobilitat geogràfica de les funcionàries víctimes de violència de gènere.»

Tres. S'afegeix una lletra i a l'apartat 1 de l'article 20 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, amb el contingut següent:

«i) La funcionària víctima de violència sobre la dona que es vegi obligada a abandonar el lloc de treball a la localitat on estava prestant els seus serveis, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, té dret preferent a ocupar un altre lloc de treball propi del seu cos o escala i

d'anàlogues característiques que estigui vacant i sigui de provisió necessària. En aquests casos l'Administració pública competent en cada cas està obligada a comunicar-li les vacants de provisió necessària ubicades a la mateixa localitat o a les localitats que la interessada sol·liciti expressament.»

Quatre. S'afegeix un nou apartat 8 a l'article 29 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, amb el contingut següent:

«8. Excedència per raó de violència sobre la dona funcionària

Les funcionàries públiques víctimes de violència de gènere, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret a sol·licitar la situació d'excedència sense necessitat d'haver prestat un temps mínim de serveis previs i sense que els sigui aplicable cap termini de permanència en aquesta. Durant els sis primers mesos tenen dret a la reserva del lloc de treball que ocupaven, i aquest període és computable als efectes d'ascensos, triennis i drets passius.

No obstant això, quan de les actuacions de tutela judicial resulti que l'efectivitat del dret de protecció de la víctima ho exigeixi, es pot prorrogar per períodes de tres mesos, amb un màxim de divuit, el període en el qual, d'acord amb el paràgraf anterior, es té dret a la reserva del lloc de treball, amb idèntics efectes als assenyalats al paràgraf esmentat.»

Cinc. S'afegeix un nou apartat 5 a l'article 30 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública, amb el contingut següent:

«5. En els casos en què les funcionàries víctimes de violència de gènere s'hagin d'absentar per això del lloc de treball, aquestes faltes d'assistència, totals o parcials, tenen la consideració de justificades pel temps i en les condicions en què així ho determinin els serveis socials d'atenció o salut, segons sigui procedent.

Les funcionàries víctimes de violència sobre la dona, per fer efectiva la seva protecció o el seu dret a l'assistència social integral, tenen dret a la reducció de la jornada amb disminució proporcional de la retribució, o a la reordenació del temps de treball, a través de l'adaptació de l'horari, de l'aplicació de l'horari flexible o d'altres formes d'ordenació del temps de treball que siguin aplicables, en els termes que per a aquests supòsits estableixi l'Administració pública competent en cada cas.»

Disposició adicional desena

Modificació de la Llei orgànica del poder judicial

U. Es modifica l'apartat segon de l'article 26 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que queda redactat de la manera següent:

«Article 26

Jutjats de primera instància i instrucció, mercantils, de violència sobre la dona, penals, contenciosos administratius, socials, de menors i de vigilància penitenciària.»

Dos. Es modifica la rúbrica del capítol V del títol IV del llibre I de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que queda redactada de la manera següent:

«Capítol V. Dels jutjats de primera instància i instrucció, mercantils, penals, de violència sobre la dona, contenciosos administratius, socials, de vigilància penitenciària i de menors»

Tres. Es modifica l'apartat 1 de l'article 87 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que queda redactat de la manera següent:

«Article 87

1. Els jutjats d'instrucció coneixen, en l'ordre penal:

- a) De la instrucció de les causes per delictes l'enjudiciament de les quals correspongui a les audiències provincials i als jutjats penals, excepte de les causes que siguin competència dels jutjats de violència sobre la dona.
- b) També els correspon dictar sentència de conformitat amb l'acusació en els casos establerts per la llei.
- c) Del coneixement i la decisió dels judicis de faltes, llevat dels que siguin competència dels jutges de pau, o dels jutjats de violència sobre la dona.
- d) Dels procediments d'"habeas corpus".
- e) Dels recursos que estableixi la llei contra les resolucions dictades pels jutjats de pau del partit i de les qüestions de competència entre aquests.
- f) De l'adopció de l'ordre de protecció a les víctimes de violència sobre la dona quan estigui exercint funcions de guàrdia, sempre que no pugui ser adoptada pel jutjat de violència sobre la dona.»

Tres bis. S'afegeix un nou paràgraf a l'apartat 2 de l'article 89 bis de la Llei orgànica del poder judicial, amb el contingut següent:

«A fi de facilitar el coneixement dels assumptes instruïts pels jutjats de violència sobre la dona, i atenent el nombre d'assumpes existents, s'han d'especialitzar un o diversos jutjats a cada província, de conformitat amb el que preveu l'article 98 d'aquesta llei.»

Quatre. Es modifica l'apartat 1 de l'article 210 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que queda redactat de la manera següent:

«1. Els jutges de primera instància i d'instrucció, mercantils, penals, de violència sobre la dona, contenciosos administratius, de menors i socials se substitueixen entre si a les poblacions on n'hi hagi diversos del mateix ordre jurisdiccional, en la forma que acordi la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia, a proposta de la Junta de Jutges.»

Cinc. S'afegeix un nou paràgraf a l'apartat 3 de l'article 211 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que queda redactat de la manera següent:

«Els jutges de violència sobre la dona són substituïts pels jutges d'instrucció o de primera instància i instrucció, segons l'ordre que estableixi la Sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia respectiu.»

Disposició addicional onzena

Avaluació de l'aplicació de la Llei

El Govern, en col·laboració amb les comunitats autònomes, al cap de tres anys de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica ha d'elaborar i remetre al Congrés dels Diputats un informe en el qual s'ha de fer una avaluació dels efectes de la seva aplicació en la lluita contra la violència de gènere.

Disposició addicional dotzena

Modificacions de la Llei d'enjudiciament criminal

S'afegeix una disposició addicional quarta a la Llei d'enjudiciament criminal amb el contingut següent:

«1. Les referències que fan al jutge d'instrucció i al jutge de primera instància els apartats 1 i 7 de l'article 544 ter d'aquesta Llei, en la redacció que en fa la Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica, s'entenen fetes, si s'escau, al jutge de violència sobre la dona.

2. Les referències que fan al jutge de guàrdia el títol III del llibre IV, i els articles 962 a 971 d'aquesta Llei, s'entenen fetes, si s'escau, al jutge de violència sobre la dona.»

Disposició addicional tretzena

Dotació del Fons

Amb la finalitat de coadjuvar en la posada en funcionament dels serveis establerts a l'article 19 d'aquesta Llei, i garantir l'equitat interterritorial en la seva implantació, durant els dos anys següents a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, es dota un fons al qual poden accedir les comunitats autònomes, d'acord amb els criteris objectius que es determinin en la respectiva conferència sectorial. No obstant això, la Comunitat Autònoma del País Basc i la Comunitat Foral de Navarra es regeixen, en aquests aspectes financers, pels seus règims especials de concert econòmic i de conveni.

Les comunitats autònomes, en ús de les seves competències, durant l'any següent a l'aprovació d'aquesta Llei, han de fer un diagnòstic conjuntament amb les administracions locals, sobre l'impacte de la violència de gènere a la seva comunitat, així com una valoració de necessitats, recursos i serveis necessaris, per implementar l'article 19 d'aquesta Llei.

La dotació del Fons es fa de conformitat amb el que disposen les respectives lleis de pressupostos generals de l'Estat.

Disposició addicional catorzena

Informe sobre finançament

Sense perjudici de la responsabilitat financera de les comunitats autònomes, d'acord amb el que estableix la Llei 21/2001, de 27 de desembre, per la qual es regulen les mesures fiscals i administratives del nou sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb estatut d'autonomia, i d'acord amb el principi de lleialtat institucional en els termes de l'article 2.1.e de la Llei orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les comunitats autònomes, els ministeris competents, a proposta dels òrgans interterritorials corresponents, han d'elaborar informes sobre les repercussions econòmiques de l'aplicació d'aquesta Llei. Els dits informes s'han de presentar al Ministeri d'Economia i Hisenda, que els ha de traslladar al Consell de Política Fiscal i Financera.

Disposició addicional quinzena

Convenis en matèria d'habitatge

Mitjançant convenis amb les administracions competents, el Govern pot promoure processos específics d'adjudicació d'habitatges protegits a les víctimes de violència de gènere.

Disposició addicional setzena

Coordinació dels serveis públics d'ocupació

En el desplegament de la Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'ocupació, s'ha de tenir en compte la necessària coordinació dels serveis públics d'ocupació per facilitar l'accés al mercat de treball de les víctimes de la violència de gènere quan, a causa de l'exercici del dret de mobilitat geogràfica, es vegin obligades a traslladar el seu domicili i això impliqui un canvi de comunitat autònoma.

Disposició addicional dissetena

Escolarització

Les administracions educatives han d'adoptar les mesures necessàries per garantir l'escolarització immediata dels fills en el cas de canvi de residència motivat per la violència sobre la dona.

Disposició addicional divuitena

Planta dels jutjats de violència sobre la dona

S'afegeix un annex XIII a la Llei 38/1988, de 28 de desembre, de demarcació i planta judicial, el text del qual s'inclou com a annex a aquesta Llei orgànica.

Disposició addicional dinovena

Fons de garantia de pensions d'aliments

En el marc de la protecció contra la violència econòmica en els termes que preveu aquesta Llei, l'Estat ha de garantir el pagament d'aliments reconeguts i impagats a favor dels fills i les filles menors d'edat en un conveni judicialment aprovat o en una resolució judicial, a través d'una legislació específica que concreti el sistema de cobertura en aquests supòsits i que, en tot cas, tingui en compte les circumstàncies de les víctimes de violència de gènere.

Per reforçar les mesures de suport a les víctimes de violència econòmica, el Govern ha de modificar la regulació actual del Fons de garantia de pensions en el sentit de millorar-ne l'accessibilitat, l'eficàcia i la dotació econòmica, a través de la modificació del Reial decret 1618/2007, de 7 de desembre, sobre organització i funcionament del Fons de garantia del pagament d'aliments.

Disposició addicional vintena

Canvi de cognoms

L'article 58 de la Llei del Registre civil, de 8 de juny de 1957, queda redactat de la manera següent:

«2. Quan es donin circumstàncies excepcionals, i malgrat faltar els requisits que assenyala l'article esmentat, es pot accedir al canvi per reial decret a proposta del Ministeri de Justícia, amb audiència del Consell d'Estat. En cas que el sol·licitant de l'autorització del canvi dels seus cognoms sigui objecte de violència de gènere i en qualsevol altre supòsit en què la urgència de la situació així ho requereixi es pot accedir al canvi per ordre del Ministeri de Justícia, en els termes fixats pel Reglament.»

Disposició addicional vint-i-unena

Macroenquesta de violència contra la dona.

La Delegació del Govern contra la Violència de Gènere ha de dur a terme i publicar els resultats de la Macroenquesta de violència contra la dona que preveu l'article 29 d'aquesta Llei amb una periodicitat mínima trianual.

Disposició transitòria primera

Aplicació de mesures

Els processos civils o penals relacionats amb la violència de gènere que estiguin en tramitació a l'entrada en vigor d'aquesta Llei continuen sent competència dels òrgans que coneixin d'aquests fins a la conclusió per sentència ferma.

Disposició transitòria segona

Dret transitori

En els processos sobre fets que preveu aquesta Llei que estiguin en tramitació a la seva entrada en vigor, els jutjats o tribunals que n'estiguin coneixent poden adoptar les mesures que preveu el capítol IV del títol V.

Disposició derogatòria única

Queden derogades totes les normes, del mateix rang o inferior, que s'oposin al que estableix aquesta Llei.

Disposició final primera

Referències normatives

Totes les referències i mencions contingudes en les lleis processals penals als jutges d'instrucció també s'han d'entendre referides als jutges de violència sobre la dona en les matèries pròpies de la seva competència.

Disposició final segona

Habilitació competencial

Aquesta Llei es dicta a l'empara del que preveu l'article 149.1, 1a, 5a, 6a, 7a, 8a, 17a, 18a i 30a de la Constitució espanyola.

Disposició final tercera

Naturalesa d'aquesta Llei

Aquesta Llei té el caràcter de Llei orgànica, a excepció dels preceptes següents: títol I, títol II, títol III, articles 42, 43, 44, 45, 46, 47, 70, 71, 72, així com les disposicions addicionals primera, segona, sisena, setena, vuitena, novena, onzena, tretzena, quinzena, setzena, dissetena, divuitena, dinovena i vintena, la disposició transitòria segona i les disposicions finals quarta, cinquena i sisena.

Disposició final quarta

Habilitació normativa

1. S'habilita el Govern perquè dicti, en el termini de sis mesos a partir de la publicació d'aquesta Llei en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, les disposicions que siguin necessàries per a la seva aplicació.

A través del Ministeri de Justícia s'han d'adoptar en el termini esmentat les mesures necessàries per a la implantació dels jutjats de violència sobre la dona, així com per a l'adequació de l'estructura del ministeri fiscal a les previsions d'aquesta Llei.

2. En el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei orgànica el Consell General del Poder Judicial ha de dictar els reglaments necessaris per a l'ordenació dels assenyalaments, l'adequació dels serveis de guàrdia a l'existència dels nous jutjats de violència sobre la dona, i la coordinació de la policia judicial amb els esmentats jutjats.

Disposició final cinquena

Modificacions reglamentàries

El Govern, en el termini de sis mesos des de l'aprovació d'aquesta Llei, ha de procedir a la modificació de l'article 116.4 del Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament penitenciari, i establir l'obligatorietat per a l'Administració penitenciària de realitzar els programes específics de tractament per a interns a què es refereix aquesta Llei. En el mateix termini s'ha de procedir a modificar el Reial decret 738/1997, de 23 de maig, pel qual s'aprova el Reglament d'ajudes a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual, i el Reial decret 996/2003, de 25 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'assistència jurídica gratuïta.

En el termini esmentat a l'apartat anterior, l'Estat i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves respectives competències, han d'adaptar la seva normativa a les previsions que conté aquesta Llei.

Disposició final sisena

Modificació de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta

Es modifica l'apartat 5 de l'article 3 de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'assistència jurídica gratuïta, que queda redactat de la manera següent:

«5. Tampoc és necessari que les víctimes de violència de gènere acreditin prèviament estar mancades de recursos quan sol·licitin defensa jurídica gratuïta especialitzada, que se'ls ha de prestar immediatament, sense perjudici que si no se'ls reconeix posteriorment el dret a aquesta, aquestes hagin d'abonar a l'advocat els honoraris meritats per la seva intervenció.»

Disposició final setena

Entrada en vigor

Aquesta Llei orgànica entra en vigor al cap de trenta dies de la publicació en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, llevat del que disposen els títols IV i V, que ho fa al cap de sis mesos.

Annex XIII

Jutjats de violència sobre la dona

Província	Partit judicial número	Exclusius	Compatibles	Categoria del titular
Andalusia				
Almeria	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	

Cadis	1	-	1	Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	13	-	1	
	14	-	1	
	15	-	1	
Còrdova	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
Granada	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	1	-	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
Huelva	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	

Jaén	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	- - - - - - - - - -	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	
Màlaga	1 2 3 4 5 6 7 9 10 11 12	1 - - - - - - - - - - -	1 1 - 1 1 1 1 1 1 1 1 1	Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
Sevilla	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15	- - - - - 1 - - - - - - - - -	1 1 1 1 1 - 1 1 1 1 1 1 1 1 1	 Servit per un magistrat.
Aragó				
Hosca	1 2 3 4 5 6	- - - - - -	1 1 1 1 1 1	

Las Palmas	1	-	1	Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
	2	1	-	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
Santa Cruz de Tenerife	1	-	1	Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	1	-	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
Cantàbria				
Cantàbria	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
Castella i Lleó				
Àvila	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
Burgos	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	

Lleó	1 2 3 4 5 6 7	- - - - - - -	1 1 1 1 1 1 1	Servit per un magistrat.
Palència	1 2 3	- - -	1 1 1	
Salamanca	1 2 3 4 5	- - - - -	1 1 1 1 1	
Segòvia	1 2 3 4	- - - -	1 1 1 1	
Sòria	1 2 3	- - -	1 1 1	
Valladolid	1 2 3	- - -	1 1 1	
Zamora	1 2 3 4 5	- - - - -	1 1 1 1 1	
Castella-la Manxa				
Albacete	1 2 3 4 5 6 7	- - - - - - -	1 1 1 1 1 1 1	

Ciudad Real	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
Conca	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
Guadalajara	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
Toledo	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	Servit per un magistrat.
Catalunya				

Barcelona				Servit per un magistrat. Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
	1	-	1	
	2	-	1	Servit per un magistrat.
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	Servit per un magistrat.
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	2	-	Servit per un magistrat.
	12	-	1	
	13	-	1	
	14	-	1	Servit per un magistrat.
	15	-	1	Servit per un magistrat.
	16	-	1	Servit per un magistrat.
	17	-	1	Servit per un magistrat.
	18	-	1	Servit per un magistrat.
	19	-	1	Servit per un magistrat.
	20	-	1	Servit per un magistrat.
	21	-	1	Servit per un magistrat.
	22	-	1	Servit per un magistrat.
	23	-	1	Servit per un magistrat.
	24	-	1	
	25	-	1	Servit per un magistrat.
				Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.

Girona	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
Lleida	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
Tarragona	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
Comunitat Valenciana				
Alacant/Alicante				Servit per un magistrat.
	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	1	-	Servit per un magistrat.
	4	-	1	
	5	-	1	Servit per un magistrat.
	6	-	1	
	7	-	1	Servit per un magistrat.
	8	-	1	
	9	-	1	Servit per un magistrat.
	10	-	1	
	11	-	1	Servit per un magistrat.
	12	-	1	
	13	-	1	Servit per un magistrat.

Castelló/Castellón	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
València	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	Servit per un magistrat.
	6	1	-	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	Servit per un magistrat.
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
	13	-	1	Servit per un magistrat.
	14	-	1	
	15	-	1	
	16	-	1	
	17	-	1	Servit per un magistrat.
	18	-	1	
Extremadura				
Badajoz	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
	13	-	1	
	14	-	1	
Càceres	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
Galícia				

A Coruña	1	-	1	Servit per un magistrat. Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
	13	-	1	
	14	-	1	
Lugo	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
Ourense	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
Pontevedra	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	
	12	-	1	
	13	-	1	
Madrid				

Madrid				Servit per un magistrat.
				Servit per un magistrat.
	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	Servit per un magistrat.
	3	-	1	Servit per un magistrat.
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	7	-	1	Servit per un magistrat.
	8	-	1	Servit per un magistrat.
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	2	-	Servit per un magistrat.
	12	-	1	
	13	-	1	Servit per un magistrat.
	14	-	1	Servit per un magistrat.
	15	-	1	Servit per un magistrat.
	16	-	1	Servit per un magistrat.
	17	-	1	Servit per un magistrat.
	18	-	1	Servit per un magistrat.
	19	-	1	Servit per un magistrat.
	20	-	1	Servit per un magistrat.
	21	-	1	Servit per un magistrat.
Múrcia				
Múrcia	1	-	1	
	2	-	1	
	3	-	1	
	4	-	1	Servit per un magistrat.
	5	-	1	
	6	1	-	
	7	-	1	Servit per un magistrat.
	8	-	1	
	9	-	1	
	10	-	1	
	11	-	1	

Navarra				
	1	-	1	
	2	-	1	
Navarra	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
País Basc				
	1	-	1	
Àlaba	2	-	1	
	1	-	1	
	2	-	1	
Guipúscoa	3	-	1	
	4	-	1	
	5	-	1	
	6	-	1	
	1	-	1	Servit per un magistrat.
	2	-	1	
	3	-	1	
Biscaia	4	1	-	
	5	-	1	
	6	-	1	Servit per un magistrat.
La Rioja				
	1	-	1	
La Rioja	2	-	1	
	3	-	1	
Ciutat de Ceuta				
Ceuta	12	-	1	Servit per un magistrat.
Ciutat de Melilla				
Melilla	8	-	1	Servit per un magistrat.
Total nacional		14	421»	

Afectacions passives (28)

Article 3 modificat per la disposició final 9a.1 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 17 modificat per la disposició final 9a.2 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia

integral de la llibertat sexual.

Article 18 modificat per la disposició final 9a.3 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 19 modificat per la disposició final 9a.4 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 19 bis afegit per la disposició final 9a.5 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 21 modificat per la disposició final 9a.6 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 22 modificat per la disposició final 9a.7 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 23 modificat per la disposició final 9a.8 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Capítol V afegit per la disposició final 9a.9 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 28 bis afegit per la disposició final 9a.9 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 28 ter afegit per la disposició final 9a.9 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 29 modificat per la disposició final 9a.10 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 32 modificat per la disposició final 9a.11 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 47 modificat per la disposició final 9a.12 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Article 66 modificat per la disposició final 9a.13 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Disposició addicional segona modificat per la disposició final 9a.14 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Disposició addicional dinovena modificada per la disposició final 9a.16 de la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Disposició addicional vint-i-unena afegida per la disposició final 9a.15 de la Llei orgànica 10/2022, de 6

de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.

Redactada d'acord amb la correcció d'errades publicada en el BOE núm. 239, de 5 d'octubre de 2022.

Article 1 apartat 4 afegit per la disposició final desena de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència.

Article 20 apartat 4 modificat per l'article únic.1 del Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desplegament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Article 23 modificat per l'article únic.2 del Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desplegament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Article 27 apartats 2 i 5 modificats per l'article únic.3 del Reial decret llei 9/2018, de 3 d'agost, de mesures urgents per al desplegament del Pacte d'Estat contra la violència de gènere.

Article 20 apartat 1 modificat per la disposició final 6a de la Llei 42/2015, de 5 d'octubre, de reforma de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil.

Article 1 apartat 2 modificat per la disposició final 3a.1 de la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

Article 61 apartat 2 modificat per la disposició final 3a.2 de la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

Article 65 modificat per la disposició final 3a.3 de la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

Article 66 modificat per la disposició final 3a.4 de la Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

Disposició addicional primera apartat 1 modificat per la disposició addicional 3a de la Llei 40/2007, de 4 de desembre, de mesures en matèria de Seguretat Social.

Consideracions legals

Els textos consolidats (o versions actualitzades) de les normes que ofereix el Portal Jurídic de Catalunya no tenen caràcter oficial.

Enllaç a aquesta versió

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=556001&language=ca&validity=1931269&traceability=02>